

JAARGANG 29 NUMMER 45

BULLETIN WIJNANDSRADE

**UITGAVE HEEMKUNDEVERENIGING
VRIENDEN VAN WIJNANDSRADE**

'Bulletin Wijnandsrade' is het informatieblad van de heemkundevereniging 'Vrienden van Wijnandsrade', dat twee keer per jaar verschijnt en telkens weer boordevol staat met een gevarieerd aanbod aan lokaal en regionaal getinte bijdragen over vroeger en nu. Mocht ook u een artikel willen schrijven (dan wel behoefte hebben om te reageren); dat kan en daarvoor hoeft u niet in de redactie van dit bulletin te zitten. Ook interesse en inspiratie? U kunt uw bijdrage of reactie inleveren bij een van de redactie-adressen (of mailen naar w.oehlen@planet.nl).

Mocht u in het bezit zijn van oude foto's, kaarten, prenten, artikelen, enz., die betrekking hebben op Wijnandsrade en die u op een verantwoorde manier in beheer wilt geven of die u bereid bent te laten kopiëren, scannen of fotograferen; neem dan contact op met een van onze bestuursleden. Hetzelfde geldt voor historische attributen of (mogelijke) archeologische vondsten uit de bodem in en rondom Wijnandsrade. De namen en telefoonnummers van onze bestuursleden staan achter in dit bulletin.

Aan deze editie is een acceptgirokaart toegevoegd voor de betaling van de jaarlijkse contributie. Wij hopen dat u uw bijdrage weer zult storten, ter bestrijding van onze onkosten. De contributie is vrij, maar bedraagt minimaal € 7,50 per jaar. Wij gaan ervan uit dat de leden die ons bulletin per post ontvangen dit bedrag verhogen. Uiteraard zijn wij dankbaar, mocht uw bijdrage hoger uitvallen. Want vele (sterke) schouders maken het werk van uw heemkundevereniging wat lichter.

Vandaag de dag staat er in veel huishoudens een computer en beschikken steeds meer mensen over een e-mailadres. Vermoedelijk geldt dit ook voor een groot aantal Vrienden van Wijnandsrade. Het zou ons flink wat tijd en portokosten schelen, wanneer wij onze berichten voortaan per e-mail zouden kunnen versturen. Daarom vragen wij onze leden, die over een e-mailadres beschikken, dat aan ons door te geven. U kunt uw e-mailadres sturen naar: ria.marell@home.nl. Uiteraard blijven wij onze berichten ook op de ouderwetse manier doorgeven aan de leden, die nog geen gebruik van internet maken.

Bij de voorpagina

De geknotte motte van Wijnandsrade.

BULLETIN WIJNANDSRADE

Uitgave van de heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade

Jaargang 29, nummer 45 (zomer 2010)

Redactie

Wiel Oehlen

Jack Jetten

Hans Toonen

Eppo Brongers

Fotografie

Jan Jansen (tenzij anders aangegeven)

Grafische vormgeving

Jasmijn Nicolaes

Redactie-adres

Swier 47, 6363 CL Wijnandsrade, w.oehlen@planet.nl
(tevens het secretariaat van de heemkundevereniging)

INHOUDSOPGAVE

Je thuis voelen in de hele wereld	pag. 4
Jaarvergadering 2010	pag. 5
IJstijdmensen in Wijnandsrade:	
Familieleden om trots op te zijn?	pag. 9
Jaaroverzicht 2009	pag. 20
Opstelwedstrijd 2010 (om de Jan van der Zee trofee)	pag. 25
Uit de Oude Doos	pag. 35
Bedevaart naar het graf van Pater Wilhelm	
Eberschweiler Sj en het wonder van Wijnandsrade	pag. 36
Cantus ex Corde	pag. 42
De Rödsher Mielen	
pag. 46	
Eerste Heilige Communie	pag. 54
De Droomstoomtrein: een doorslaggevend succes	pag. 55
Rectificaties en aanvullingen	pag. 58
Koninklijke onderscheidingen	pag. 67
Colofon	pag. 70

Je thuis voelen in de hele wereld

Het is de redactie weer gelukt: deze aflevering van het Bulletin overtreft alweer de vorige afleveringen. Een Bulletin tjokvol leuke stukken waar u makkelijke de zomer mee kunt doorkomen.

Misschien gaat u deze zomer ver weg, naar Italië, Kroatië, Turkije, de Cariben, Indonesië, en dergelijke. Neem dan dit Bulletin met u mee. Maar pas op! Misschien overkomt u dan iets gekks. U leest wat in dit Bulletin ... en u vergeet helemaal dat u op vakantie bent! Misschien mist u dan de helft van de leuke dingen van uw vakantie. Dat is niet de bedoeling. Ook in verre landen zijn er leuke dorpen en steden met waardevolle mensen en interessante culturen. Het is voldoende als u, ver weg, bij het lezen van dit Bulletin een beetje heimwee krijgt. Want ons bescheiden Wijnandsrade heeft natuurlijk iets wat al die fantastische Caribische, Arabische en Mediterrane plekjes niet hebben: in Wijnandsrade zijn we thuis!

En als u deze zomer gezellig thuisblijft, dan heeft u groot gelijk. Want Wijnandsrade is een prachtig dorp, midden in een van de mooiste gebieden van Zuid-Limburg – en dus van de wereld. Voor u staan er in dit Bulletin veel lezenswaardige stukken, waarin u meer te weten komt over uw omgeving. U kunt er bijvoorbeeld inspiratie uit putten om wandelingen te organiseren en de beschreven plekjes te bezoeken om ze nog beter te leren kennen.

Waar u van de zomer ook bent, ver weg of thuis in Wijnandsrade, wij wensen u een mooie tijd toe, vol heemkundig plezier. Want aandacht voor cultuur, uw eigen cultuur en de cultuur van de mensen om u heen, is niet alleen leuk en leerzaam, het is de voorwaarde voor een betere samenleving.

Ik wens u allen veel leesplezier.

Wilfried Dabekaussen

*(Voorzitter van de Vrienden
van Wijnandsrade)*

Jaarvergadering 2010

Op maandag 1 maart 2010 vond de jaarlijkse algemene ledenvergadering van onze heemkundevereniging plaats. Wij mochten die avond vijfenveertig leden in het plaatselijke Gemeenschapshuis ontvangen en na afloop van de vergadering meer dan vijftig gasten tijdens een boeiende presentatie door ons erelid Martin Bless over de préhistorie in deze contreien.

De bijeenkomst werd geopend met een minuut stilte, ter nagedachtenis aan onze leden de dames Gerda Mennens-L'Ortye, Maria Opfergelt-Snackers, Gerda Selder-Heugen en de heren Giel Bex, Ger Wuyster en oud-pastoor Jan van der Zee, die sinds de vorige jaarvergadering zijn overleden.

Onze heemkundevereniging telde begin dit jaar tweehonderdtweenvijftig leden en daarmee zijn wij alweer (een beetje) gegroeid.

Het afgelopen jaar hebben wij afscheid moeten nemen van onze bestuursleden pater Jan van der Zee, die op 19 oktober overleed en Zef Meessen, die zich naar aanleiding van het bereiken van de vijfenzeventigjarige leeftijd als bestuurslid heeft teruggetrokken. Zef is gaarne bereid voor onze heemkundevereniging op de achtergrond actief te blijven, waarvoor wij bijzonder erkentelijk zijn.

Op 1 januari 2010 traden de bestuursleden Wilfried Dabekaussen, Hub Gerards en Jan Jansen reglementair af. Zij stelden zich alle drie opnieuw herkiesbaar en werden met algemene stemmen herkozen. De heer Jean Loog (uit de Borchhofstraat) werd tijdens de vergadering als nieuw algemeen bestuurslid benoemd.

Onze penningmeester Rein Krikke gaf een toelichting op de exploitatierekening 2009. Het vermogen van onze vereniging is lager dan per 31 december 2008, omdat het bestuur – in overleg met de buurtvereniging van Swier en de stichting tot Behoud van de Isidoruskapel – heeft besloten de financiële administratie van de kapel los te koppelen van onze heemkundevereniging. Naar aanleiding daarvan zijn de opgebouwde reserves van de Isidoruskapel in de loop van het boekjaar

overgeboekt naar de betreffende stichting.

Het financiële resultaat van onze vereniging mag, ondanks het feit dat er geen bijzondere activiteiten zijn ontplooid, toch goed worden genoemd. Dit is met name het gevolg van het verheugende gegeven dat de meeste leden jaarlijks een hoger bedrag betalen dan de gevraagde bijdrage (van € 7,50).

Onze heemkundevereniging mag zich sinds 1 januari 2009 een 'Algemeen Nut Beogende Instelling' noemen. Dat betekent dat wij over toekomstige schenkingen en giften geen successierechten meer hoeven te betalen.

De kascontrolecommissie – bestaande uit Paul van der Veen en John Bruls – heeft de boekhouding steekproefsgewijs gecontroleerd en in orde bevonden. Op advies van de commissie verleent de vergadering de penningmeester, de ledenadministrateur en de overige leden van het dagelijks bestuur décharge voor het gevoerde financiële beheer. De volgende keer zullen onze kasboeken worden gecontroleerd door John Bruls en Pierre Sniijders.

Te doen gebruikelijk gaf het dagelijks bestuur een overzicht van de belangrijkste verenigingsactiviteiten van het afgelopen jaar en deed het de plannen voor 2010 uit de doeken. Bij de behandeling van dit agendapunt kwamen de volgende onderwerpen ter sprake:

- Op vrijdag 23 april vindt een excursie plaats naar Trier en het graf van pater Eberschweiler.
- Ons bestuurslid Hub Gerards is druk bezig met het digitaliseren van ons complete foto-archief.
- In overleg met het bestuur van de stichting tot Behoud van Kasteel Wijnandsrade onderzoeken wij op het ogenblik de mogelijkheid, in de slotkelder van het kasteel een oudheidkamer in te richten waarin (wisselende) exposities zouden kunnen worden vertoond.
- Tijdens de vorige jaarvergadering stelde Jo Luijten voor op het kasteel (als jaarlijks terugkerend evenement) een Limburgse boekenbeurs te organiseren. Als heemkundevereniging staan wij sympathiek tegenover zijn voorstel, maar vooralsnog blijkt het te ar-

beidsintensief en waarschijnlijk ook te duur om dit initiatief op een aansprekende manier uit de grond te stampen.

- En als dankbetuiging voor de prettige samenwerking tijdens het 37ste Cultuur- en Folklorefestival mochten wij uit handen van Jo Luijten een exemplaar in ontvangst nemen van een speciale gedenkpenning die in 2009 tijdens het festival is geslagen.

Na afloop van de vergadering verzorgde (ons eerste erelid) Martin Bless onder de prikkelende titel 'Ijstijdmensen in Wijnandsrade: Familieleden om trots op te zijn?' een lezing over onze verre voorouders in de préhistorie.

Martin Bless was directeur van het Geologisch Bureau in Heerlen en later van het Natuurhistorisch Museum in Maastricht. Hij heeft ruim tweehonderd publicaties op zijn naam staan.

Martin Bless

Een bloemetje voor Cristina Bless-Fernández

Samen met zijn vrouw Cristi Fernández Narvaiza verzorgde hij diverse populair wetenschappelijke artikelen en boeken over de geologie van de Euregio Maas-Rijn. Beiden waren betrokken bij de inrichting van de 'tijd tunnel' in het bezoekerscentrum Botrange op de Hoge Venen in België, waarin de geologische geschiedenis van dit gebied bijzonder informatief en toegankelijk wordt verteld.

Een bewerking van zijn lezing over onze voorouders uit de préhistorie is hierna integraal in dit bulletin opgenomen.

Wiel Oehlen

Ijstijdmensen in Wijnandsrade

Familieleden om trots op te zijn?

Vuurstenen werktuigen bij Mesch, Eyserheide en Sweikhuizen bewijzen dat er 15.000 jaar geleden groepen nomaden door Zuid-Limburg trokken¹. Dankzij het onderzoek van mitochondriaal DNA², dat alleen door vrouwen kan worden doorgegeven, weten wij dat zij verwanten waren van de helft van alle Limburgers. Ook voor veel inwoners van Nuth en Wijnandsrade vormen de sporen die deze mensen achterlie-

Impressie van de Geleenbeek bij Schinnen, 125.000 jaar geleden. Hoewel het iets warmer was dan nu, leek de vegetatie sterk op de huidige. Dankzij de milde winters was de dierenwereld, met olifanten, neushoorns, nijlpaarden en leeuwen, te vergelijken met die van de Afrikaanse Serengeti.

ten dus geen ver van mijn bed show. Praten we hier over primitieve wilden ‘met berenvellen en stenen bijlen’, zoals Salomon Kroonenberg³ ze omschreef, zwarte schapen waar we liever niet over praten, of mogen wij er trots op zijn deze familieleden in onze stamboom aan te treffen.

De Mammoetsteppe

115.000 jaar geleden begon de laatste ijstijd in Europa. De gemiddelde jaartemperatuur in Nederland was vijf tot tien graden lager dan nu, maar droge zomers (met warme dagen en koude nachten) en zeer strenge, droge winters waren net genoeg voor de vorming van dorre grassteppen met slechts hier en daar elzen-, wilgen-, berken- of denbosjes. De aan deze barre omstandigheden aangepaste fauna bestond uit allerlei soorten planteneters, zoals rendier, eland, wolharige mammoet, wolharige neushoorn, muskusos, reuzenhert, paard, wisent, grottenbeer en poolhaas, en ook roofdieren en aseters, zoals wolf, poolvos, bruine beer, veelvraat, grottenhyena, grottenleeuw en zelfs een enkele sabeltandkat⁴.

De Amerikaanse paleontoloog Dale Guthrie⁵ heeft voor deze bijzondere leefomgeving de term 'mammoetsteppe' bedacht. De mammoetsteppe strekte zich uit van West- en Midden-Europa tot in Sibirië en Alaska. Het is echter niet zeker of er altijd en overal enorme kudden dieren hebben rondgezworven. In Noordwest-Europa, in Engeland, de drooggevalen Noordzee, Nederland en Noord-Duitsland, waren de omstandigheden slechts zo nu en dan goed genoeg om aanvankelijk Neanderthalers en later ook moderne mensen hierheen te lokken om op wild te jagen⁶. Werktuigen en andere overblijfselen van menselijke aanwezigheid worden daarom relatief zelden gevonden.

Tijdens de koudste perioden van de ijstijd daalde de temperatuur zelfs tot twintig graden of meer onder de huidige. Onder die omstandigheden bereikten de Scandinavische gletsjers 25.000 jaar geleden Hamburg en Berlijn, terwijl de Britse niet alleen Schotland, maar ook een groot deel van Ierland, Wales en Engeland bedekten. Ten zuiden van deze ijskappen vormde de Noord-Europese Vlakte een barre poolwoestijn, waar enorme stofstormen vrij spel hadden. Ook in Midden-Europa werd de situatie onleefbaar. Hier hoopte het stof van de poolwoestijn zich op als meters dikke löss⁶. Mensen en dieren trokken zich terug in de beschutte dalen van Zuid-Europa, en zelfs daar moet het niet eenvoudig zijn geweest om te overleven, zoals onder andere blijkt uit het verdwijnen van de laatste Neanderthalers en het geringe aantal

kampementen van *Homo sapiens*.

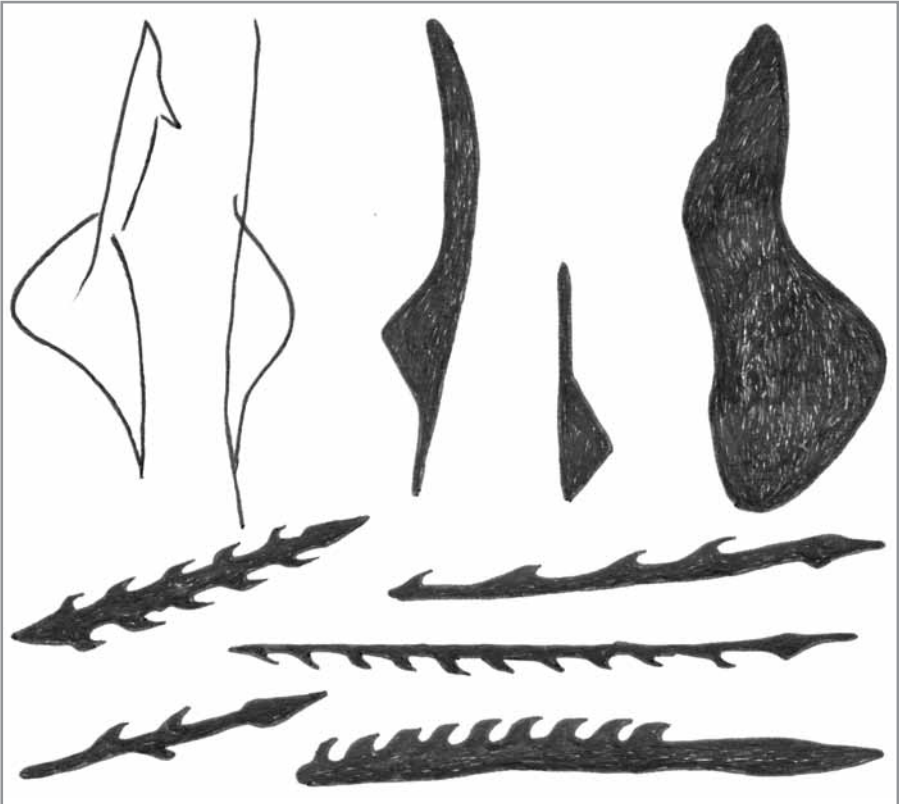
Pas 20.000 jaar geleden begonnen de omstandigheden heel geleidelijk te verbeteren, het eerst in Spanje en Zuid-Frankrijk, en drieduizend jaar later in Midden-Europa, waar de vruchtbare löss een uitstekende voedingsbodem vormde voor de mammoetsteppe. De Noord-Europese Vlakte, waartoe ook Nederland behoorde, bleef echter nog heel lang een koude woestijn. Alleen langs beken en rivieren kreeg de steppevegetatie een kans. De heuvels en dalen van Zuid-Limburg lagen op de grens tussen deze woestijn in het noorden en de mammoetsteppe in het zuiden.

Laat-Magdaleniaanagers

In die verbeterde leefomgeving ontwikkelde zich in Zuid-Frankrijk en Noord-Spanje een nieuwe cultuur, met nieuwe werktuigen en jachtwapens: het Magdaleniaan, volgens de Vlaamse schrijfwijze⁷ die wij hier aanhouden. De Magdaleniaanmensen zijn vooral bekend geworden door hun wereldberoemde grotschilderingen van Altamira en Lascaux, grottekeningen van Niaux, gravures van Combarelles en La Marche, kleiplastieken van Tuc d'Audoubert en tien tot twintig meter lange beeldhouwde friezen van Cap Blanc en Roc-aux-Sorciers. Ze hebben ons ook duizenden gebruiksvoorwerpen en stukken steen nagelaten, die versierd zijn met de meest fantastische afbeeldingen⁸.

De gunstige leefomstandigheden leidden ook tot een toename van de bevolking. Onder druk van het groeiend aantal mensen verkende men nieuwe gebieden, zodra de omstandigheden dit toelieten. De eerste expeditie bereikten 17.000 jaar geleden Polen, maar het zou nog minstens duizend jaar duren vóór er sprake was van een ware volksverhuizing naar Midden-Europa. De werktuigen die deze mensen meenamen behoren tot de cultuur van het Laat-Magdaleniaan. Zij onderscheiden zich niet alleen van die uit het Vroeg- en Midden-Magdaleniaan en eerdere culturen door de introductie van harpoenen van been, ivoor of rendiergewei, maar ook door een nieuw symbool: gestileerde vrouwen zonder hoofd. Daar moeten zij een heel bijzondere betekenis aan hebben toegekend, anders zouden wij die niet op

zoveel plaatsen in Europa tegenkomen. Ze vormen het onderwerp van ons boek 'Geesten van de moeders'⁹.

Harpoenen en extreem gestileerde vrouwen zonder hoofd (gegraveerd, getekend of als kleine beeldjes van ivoor, been, rendiergewei, fossiel hout of steen) zijn karakteristiek voor het Laat-Magdaleniaan. We mogen aannemen dat soortgelijke gravures in steen of stenen beeldjes van gestileerde vrouwen vroeg of laat in Zuid-Limburg gevonden worden, maar harpoenen zijn helaas allemaal opgelost als gevolg van de hoge zuurgraad van het grondwater.

Ruim 15.000 jaar geleden zochten deze Magdaleniaanjagers in Zuid-Limburg naar voedsel in de stroomgebieden van Voer, Geul en Geleenbeek, zoals blijkt uit de schamele overblijfselen van bivakken op de Steenberg bij Mesch, op de top van de heuvel tussen Elkenrade en Eyserheide en op de bult van Sweikhuizen tussen de oude klei-

groeve en de Koolweg¹. Ook in het aangrenzende Nederrijng gebied, in de stroomgebieden van Worm, Roer en Niers, lieten ze hun sporen achter bij Alsdorf en Beeck ten noorden van Aachen en ten zuiden van Mönchengladbach¹. Ten westen van de Maas kampeerden ze langs de Jeker, bij Kanne, en in de Peel, bij Griendtsveen, in het brongebied van Molenbeek en Grootte Molenbeek die bij Vierlingsbeek en Wanssum in de Maas uitmondten¹.

Hoe primitief waren zij?

In 1975 hadden wij het voorrecht enkele dagen bij de watervallen van Canaima te vertoeven, een paradijselijke plek in de grote savanne ergens ten zuiden van de Orinoco in Venezuela. De omgeving had wereldfaam verworven door de soms meer dan duizend meter hoge tafelbergen met vrijwel loodrechte wanden en de hoogste waterval ter wereld, Salto Angel. Die tafelbergen vormden het decor van ‘De Verloren Wereld’, de prehistorische roman van Arthur Conan Doyle¹⁰, en de film ‘Green Mansions’ uit 1959, van Mel Ferrer met Audrey Hepburn en Anthony Perkins.

Daar ontmoetten wij Rudy Truffino, beter bekend als Jungle Rudy. Wij hebben er ook de indianen gezien die op de savanne leven. Zo kunnen wij ons beter inleven in het boek van Jan Brokken¹¹ over Rudy en deze indianen.

Rudy arriveerde in 1956 in Canaima, waar hij aanvankelijk werd blootgesteld aan onvoorstelbare ontberingen. Toen het uit Caracas meegebrachte voedsel opraaakte, probeerde hij wanhopig te overleven op een dieet van mieren en wormen. Hij ruilde zelfs zijn kleren en schoenen tegen de pijl en boog van een toevallig passerende indiaan, maar ontdekte dat het jaren training vergt om daarmee vis te vangen. Uiteindelijk werd hij door diezelfde indiaan gered die hem in zijn familie opnam. Van die mensen leerde hij het gebruik van pijl en boog en andere wapens voor de jacht, en de geneeskrachtige eigenschappen van talloze planten.

De Cubaan Alejo Carpentier had in 1953 al over diezelfde indianen geschreven¹²: “De omstandigheid dat ze onbekend waren met dingen

die voor mij essentieel en noodzakelijk waren, was volstrekt geen reden hen als primitieven te kenschetsen. De onovertroffen exactheid waarmee de een in het water vissen harpoeneerde, (...) de ordelijke technische vaardigheid van de groep (...) openbaarden mij het bestaan van menselijke wezens die in alle beroepen die in hun leven te pas kwamen, het meesterschap hadden verkregen.”

De ervaring van Rudy en de opmerking van Carpentier sluiten heel goed aan bij onze stelling dat iemand die rooksignalen maakt of interpreteert niet minder intelligent hoeft te zijn dan een internetgebruiker. Het zijn slechts andere manieren om met elkaar te communiceren⁹. Het gebruik van ‘primitief’ gereedschap betekent dus niet dat de geestelijke capaciteit van onze prehistorische verwanten onderdeed voor die van ons in de 21^e eeuw. Iedereen leert wat hij of zij in het dagelijks leven nodig heeft.

Hun bagage

Rudy leerde al snel dat de indianen geen waarde hechtten aan bezit. Als nomaden waren zij niet in staat veel dingen mee te nemen. Bezit belemmerde hen alleen maar in hun bewegingsvrijheid en het weinige wat ze hadden deelden ze met elkaar.

Het ligt voor de hand dat onze verre familieleden er een soortgelijke filosofie op nahielden. Ze trokken met een minimum aan gewicht over de steppe: palen en huiden om de tent op te zetten en een beperkte hoeveelheid voedsel voor onderweg. Wapens om te vissen en te jagen, gereedschap om kleding of schoeisel te herstellen konden ze vaak ter plekke fabriceren. Zelfs stenen om nieuwe werktuigen te vervaardigen namen ze niet altijd mee. Degenen die bij Mesch en Eysersheide bivakkeerden wisten waarschijnlijk van tevoren dat zij in de omgeving voldoende vuursteen zouden vinden en vonden het niet nodig om materiaal van elders mee te brengen. De groep van Sweikhuizen deed dat wel. Zij hadden kwartsiet en rode oker bij zich¹, die zij misschien in het Bröltal, in het Bergisches Land achter Keulen, verzameld hadden, en gebruikten vooral lokale stukken vuursteen. Zij moeten geweten

hebben dat er in Zuid-Limburg geen rode oker te vinden was en hebben een flinke voorraad meegebracht. Omgekeerd nam de groep van Eyserheide vuursteen mee naar Gönnersdorf ten zuiden van Bonn, vanwege de bijzondere kwaliteit van de Zuid-Limburgse steensoort.

Compassie/gastvrijheid

De Indiaan die Rudy meenam naar zijn hut gedroeg zich als de barmhartige Samaritaan uit het Nieuwe Testament zonder dat hij het ooit had gelezen. Ondanks zijn wantrouwen tegenover de vreemdeling toonde hij uiteindelijk compassie en bood hem gastvrijheid.

Atapuerca cuidó de Benjamina

El hallazgo del cráneo de una niña discapacitada indica que fue asistida por el grupo hace 530.000 años - Sufría craneosinostosis y murió a los 10 años

Deformed Skull Suggests Human Ancestors Had Compassion **Evidence of caveman's compassion**

Fürsorglich und sozial - so könnten die frühen Menschen im spanischen Gebirge gewesen sein. Das legen zumindest Knochenfunde eines Kindes nahe, das vermutlich behindert war. Ohne die Pflege von Erwachsenen, meinen Forscher jetzt, hätte es nicht so alt werden können.

Top 100 Stories of 2009 #82: Humans Took Care of the Disabled Over 500,000 Years Ago

Telegraph.co.uk

Early humans 'did not kill deformed offspring'

The discovery of the oldest known infant born with a skull deformity hints that, contrary to popular belief, early humans might not have immediately abandoned or killed their abnormal offspring.

Over de hele wereld hebben de kranten in 2009 melding gemaakt van de vondst van een zwaar misvormde schedel die duidelijk laat zien dat onze verre voorouders zich al bekommerden om het lot van hun weerloze, mismaakte kind.

Compassie is uitgebreid gedocumenteerd bij prehistorische mensen¹³. Het meest ontroerende verhaal haalde in het voorjaar van 2009 de kranten over de hele wereld. In Atapuerca in Noord-Spanje werd de schedel van een jong meisje gevonden dat meer dan een half miljoen jaar geleden stierf. Bij haar geboorte bezat zij een zwaar misvormde schedel, omdat de naden al in de baarmoeder vergroeid waren, wat ernstige lichamelijke en geestelijke consequenties had. De Engelse 'Telegraph' stelde echter verbaasd vast, dat dit voor deze vroege mensen geen reden was om hun mismaakte kind te doden. "Early humans did not kill deformed offspring!" luidde de krantenkop. Tien tot twaalf jaar lang hebben zij haar met alle zorgen omringd totdat ze stierf, haar meegezeuld en gedragen als zij van de ene plek naar de andere trokken.

Compassie of mededogen en de daarmee samenhangende gastvrijheid vinden we beschreven bij alle zogenaamd 'primitieve' volken. George Catlin¹⁴ verwijst zelfs 'graag en met trots' naar een brief van Columbus aan de Spaanse koningen om dit te onderstrepen: "Zij beminnen hun naasten als zichzelf (...)"

Het vormt de basis van hun samenleving en het leidt geen twijfel dat ook de Magdaleniaanmensen die gewoonten kenden. Het verklaart waarom hun beschaving zich over zo'n groot gebied kon verspreiden en vrijwel overal dezelfde ontwikkeling kende.

Waren zij milieubewust?

De indianen hadden hem het leven gered, maar toen het gebied jaren later een nationaal park werd met Rudy als directeur, kwamen er moeilijkheden. Het telkens platbranden van een nieuw stuk bos om voedsel te verbouwen bleek fataal voor het behoud van het regenwoud. Rudy verbood het platbranden van het bos en de jacht op bedreigde dieren. Als hij de tapir niet tot beschermd dier had verklaard, dan zou die er nu niet meer rondlopen, aldus Jan Brokken¹⁰.

Jared Diamond¹⁵ beschrijft uitvoerig hoe vroegere beschavingen, waaronder die van de Maya's, de oorspronkelijke bewoners van het eiland Pitcairn (vóór de komst van de muiters van de Bounty) en de bevolking van Paaseiland, ten onder gingen omdat de mensen het natuurlijk

evenwicht onomkeerbaar verstoord hadden. Ook de Noormannen op Groenland hebben op die manier hun eigen ondergang versneld. Het is hoogst twijfelachtig of de Magdaleniaanagers beter omgingen met het uiterst kwetsbare milieu van de mammoetsteppe. De behoefte aan palen voor tenten, takken voor speerwerpers en het maken van vuur was waarschijnlijk groter dan het aantal daarvoor geschikte bomen en struiken. Het herstel van de weinige vegetatie in dit droge, koude klimaat verliep uiterst langzaam en dit verklaart waarom die mensen op de meeste plaatsen slechts één of hoogstens enkele seizoenen verbleven. Ook tijdens de jacht waren zij niet kieskeurig. In de dalen van de Rijn en de Lahn doodden zij hoogdrachtige merries en pasgeboren veulens¹⁶. Zouden wij dit vandaag nog milieubewust gedrag noemen? We mogen echter niet vergeten dat zij niet doodden voor hun plezier, maar om te overleven, omdat ze honger hadden.

Verhalenvertellers

Jan Brokken¹⁰ vermeldt ook een ander belangrijk aspect van het nomadenleven van de indianen bij Canaima. Buiten lopen en in kano's varen besteden ze enorm veel tijd aan praten, "urenlang, nachtenlang praten (...) Het praten ging soms over in zingen, en het zingen was weer een manier om oude legendes nieuw leven in te blazen". Ook George Catlin¹⁴ stelde vast dat de indianen in Noord-Amerika regelmatig rond het vuur zaten te "kletsen, praten en verhalen vertellen". Praten, elkaar verhalen vertellen, dat deden Neanderthalers al honderdduizend jaar geleden en daarna cro-magnons die vijftigduizend jaar later naar Europa kwamen. Taalkundige en wetenschapsjournalist Rik Smits¹⁷ gelooft niet dat men toen al over een echte taal beschikte om met elkaar te communiceren, maar prehistorici en paleontologen als Eudald Carbonell¹⁸, Juan Luis Arsuaga¹⁹ en Gilles Tosello²⁰ twijfelen er niet aan.

Ook wij nemen voetstoots aan dat de lange avonden rond het vuur werden gevuld met praten over dagelijkse gebeurtenissen, met het doorgeven van mythen, legenden en religieus gedachtegoed. Wij zijn daar uitvoerig op ingegaan in ons boek 'Geesten van de moeders'⁹. Zonder taal, zonder mondelinge uitleg had immers niemand begrepen

wat de talloze gestileerde en abstracte afbeeldingen, tekens en symbolen voorstelden, die zij sinds hun aankomst in Europa maakten. Misschien wordt het tijd om onze mening over onze zogenaamd 'primitieve' voorvaders nog eens kritisch tegen het licht te houden.

Wijnandsrade toen en nu

Uit het feit dat er bij Wijnandsrade nog geen sporen van onze prehistorische verwanten zijn gevonden, mogen wij niet afleiden dat ze er niet geweest zouden zijn. Vanuit hun bivak bij Sweikhuizen hebben ze ongetwijfeld het hele stroomgebied van de Geleenbeek onderzocht, inclusief Platsbeek, Bissebeek, Luiperbeek en Retersbeek. Als wij nu langs de beken lopen, waar Zuid-Limburg zo rijk aan is, alle huizen, het bronsgroen eikenhout en andere begroeiing wegdenken, dan kunnen

Het landschap is niet wezenlijk veranderd! Zo zag de omgeving van Nuth-Wijnandsrade er 15.000 jaar geleden uit in de winter: een dunne laag sneeuw (het waren droge winters) op de mammoetsteppe, waar spaarzame grassprietten en kruiden bovenuit staken. Let op de voetsporen van een verre verwant die op zoek was naar voedsel. En zo ziet die omgeving er nog steeds uit: Witgensweg – Nuth, winter 2005-2006

wij ons voorstellen hoe zij het landschap zagen. Daar ergens langs de waterkant lieten zij hun voetsporen achter in de modder. In de loop der jaren werden die vervolgens bedekt met löss.

Martin en Cristi Bless-Fernández

Bibliografie

- (1) Deeben, J. en Rensink, E., “Het Laat-Paleolithicum in Zuid-Nederland”, *Archeologie* 11/12, 2005, 171-198.
- (2) Sykes, B., *De Zeven Dochters van Eva – Van welke Oermoeder stammen wij af?*, Amsterdam, Muntinga, 2005.
- (3) Kroonenberg, S., *De menselijke maat*, Amsterdam, Atlas, 2007.
- (4) Mol, D., en anderen, *Kleine encyclopedie van het leven in het Pleistoceen - Mammoeten, neushoorns en andere dieren van de Noordzeebodem*, Diemen, Veen Magazines, 2008.
- (5) Guthrie, R.D., *Frozen Fauna of the Mammoth Steppe – The Story of Blue Babe*, University of Chicago Press, 1990.
- (6) Sirocko, F., Wetter, Klima, Menschheitsentwicklung – Von der Eiszeit bis ins 21. Jahrhundert, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2009.
- (7) Anoniem, *5 miljoen jaar Menselijk Avontuur*, catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling, Brussel, 1990.
- (8) Conard, N.J., en anderen, *Eiszeit – Kunst und Kultur*, Ostfildern, Thorbecke, 2009.
- (9) Fernández Narvaiza, C. en Bless, M., *Geesten van de moeders, Mijns-heerenland*, Aristos, 2009.
- (10) Doyle, A.C., *De Verloren Wereld en andere verhalen*, Amsterdam, Reader's Digest, 2007.
- (11) Brokken, J., *Jungle Rudy*, Amsterdam, Eldorado, 1999.
- (12) Carpentier, A., *Heimwee naar de jungle*, Amsterdam, Atlas, 1999.
- (13) Hublin, “The Prehistory of Compassion”, *Proceedings National Academy of Sciences* 106, 2009, 6429-6430.
- (14) Catlin, G., *Die Indianer Nordamerikas – Abenteuer und Schicksale 1832-1840*, Neubearbeitung von Ernst Bartsch, Lenningen, Erdmann, 2003.
- (15) Diamond, J., *Ondergang – Waarom zijn sommige beschavingen verdwenen en hoe kan de onze haar ondergang voorkomen?*, Utrecht, Spectrum, 2007.
- (16) Bosinski, G., *Urgeschichte am Rhein*, Tübingen, Kerns, 2008.
- (17) Smits, R., *Dageraad – Hoe taal de mens maakte*, Nieuw Amsterdam, 2009.
- (18) Carbonell i Roura, E., en Mosquera Martínez, M., *Las Claves del Pasado*, Tarragona, Arola, 2000.
- (19) Arsuaga, J.L., en Martínez, I., *La especie elegida*, Madrid, Temas de Hoy, 1998.
- (20) Tosello, G., *Prehisto Art*, Le Touquet, Auréoline, 2005.

Jaaroverzicht 2009

Op maandag 9 maart vond onze algemene ledenvergadering plaats. Na afloop daarvan verzorgde mevrouw Mariëtte Paris-Vankan een boeiende presentatie over gebrandschilderde ramen.

Op zondag 3 mei trok de jaarlijkse bedevaart van Wijnandsrade inmid-dels alweer voor de 136ste keer naar de basiliek van Sittard. De bedevaart naar Sittard mocht opnieuw rekenen op een goede opkomst. Drieëndertig sportievelingen maakten van de gelegenheid gebruik de heenweg naar Sittard te voet af te leggen.

De afgelopen jaren begonnen wij ons wat zorgen te maken over de belangstelling voor de dodenherdenking van Wijnandsrade. Mede dankzij een bijzonder actieve bijdrage van de St. Stefanusschool is deze belangrijke traditie in 2009 naar voller tevredenheid verlopen. Wij organiseren de jaarlijkse dodenherdenking in nauwe samenwerking met het kerkbestuur, de koninklijk erkende fanfare, het gemengd kerkelijk zangkoor, de St. Stefanusschool, het gemeentebestuur en scouting-groep Hedwig uit Nuth.

Oud-pastoor Jan van der Zee lanceerde in 1996 het idee voor groep 8 van de St. Stefanusschool jaarlijks een opstelwedstrijd te organiseren. De leerlingen krijgen daarbij de opdracht een opstel te schrijven over een lokaal getint thema. De opstelwedstrijd was deze keer gekoppeld aan een bezoek aan het Boerderijmuseum van Schimmert. Mede dankzij een boeiende rondleiding door de heemkundevereniging van Schimmert waren de inzendingen spannend en fantasierijk.

Als heemkundevereniging werken wij sinds jaar en dag vol enthousiasme en met plezier mee aan het Cultuur- en Folklorefestival. Op zaterdag 22 en zondag 23 augustus bemanden wij een stand die deze keer was omgebouwd tot een echt 'Rötsjer Heukske', waarin ook een plekje was ingeruimd voor het gemengd kerkelijk zangkoor St. Caecilia en de St. Stefanusbasisschool. Het zangkoor presenteerde zich met een aantal aanstekelijke optredens, een tombola en een eigen dvd. De St. Stefanusschool gaf acte de présence met de dichtbundel 'De Droomstoomtrein', uitgegeven bij gelegenheid van het afscheid van juffrouw

Dodenherdenking 2009

Rondleiding in de St. Stephanuskerk (tijdens het Cultuur en Folklorefestival van 2009)

Riek Meijers-Arts. Onze heemkundevereniging verzorgde daarnaast weer een aantal goed bezochte rondleidingen in de St. Stephanuskerk. De Open Monumentendag stond deze keer landelijk in het teken van het thema 'Op de kaart'. In samenwerking met de heemkundevereniging van Schimmert organiseerden wij op 6 september enkele koets-tochten langs historische locaties. In de slotkelder van het kasteel ver-toonden wij die dag onze dvd over de geschiedenis van Wijnandsrade en exposeerden wij een aantal oude foto's en pamfletten.

Op zondag 18 oktober verzorgde het gerenommeerde vioolkwartet ArcAngeli een druk bezocht concert in de plaatselijke parochiekerk. Dat optreden was een initiatief van de 'Stichting tot Behoud van de St. Stephanuskerk van Wijnandsrade', dat van harte werd ondersteund door het kerkbestuur en onze heemkundevereniging. De Stichting heeft besloten ernaar te streven voortaan jaarlijks een concert te organiseren (en wel op de derde zondag van oktober). De opbrengst daarvan zal volledig worden gereserveerd voor het onderhoud en de instandhouding van onze mooie kerk.

Een aantal graven op het oude kerkhof bevindt zich in een zorgwekkende staat. Naar aanleiding daarvan hebben wij samen met het kerkbestuur een inventarisatie opgemaakt van de graven die uit historische overwegingen behouden zouden moeten blijven. Wij hebben het Kerkbestuur aangeboden het beheer van die graven over te willen nemen, op basis van een grafreglement dat inmiddels is vastgesteld.

Onze heemkundevereniging heeft zitting genomen in een werkgroep die plannen gaat uitwerken, gericht op het weer in oude glorie herstellen van de Motte; met speciale aandacht voor het herstel van de zeldzame kornoeljesstruiken die zich aldaar bevinden. Naar de mening van ons bestuur dient bij de mogelijke herinrichting van de Motte het conserveren van het bestaande centraal te staan (uiteraard inclusief het behoud van de Lourdesgrot).

Wij zijn in het bezit van een groot aantal historische attributen en van nog meer prachtige oude foto's. Het afgelopen jaar zijn wij druk bezig geweest met het inventariseren van al die voorwerpen en met het digitaliseren van ons complete foto-archief.

En verder verschenen in 2009 opnieuw twee bulletins, met aandacht voor geschiedenis, cultuur en actuele onderwerpen, verzorgden wij rondleidingen (onder andere voor de Amici Salvii uit Limbricht en in het kader van enkele familiereünies die in het dorp werden gehouden), hebben Jack Jetten en Eppo Brongers namens onze heemkundevereniging in de bibliotheek van Nuth lezingen gegeven en verzorgde onze erevoorzitter Jan Jansen in het Trefcentrum van Nuth een presentatie over de geschiedenis van Nuth.

Regelmatig ontvangen wij schenkingen, die wij in ons documentatie-

Concert ArcAngeli

en archiefcentrum opbergen en met behulp waarvan wij ongetwijfeld nog eens een mooie expositie zullen inrichten en wie weet een eigen oudheidkundekamer in de slotkelder van het kasteel kunnen inrichten. Hierna volgt een opsomming van de belangrijkste schenkingen van het afgelopen jaar: van mevrouw Graus-Cornips het kasboek van de roomboterfabriek; van Zef Meessen een voorraadje eeuwenoude oogpinnen en gesmede nagels van de voormalige smidse Bex uit Swier; van Hub Lipsch van de heemkundevereniging van Klimmen een serie foto's die de bekende amateur-fotograaf Nol Pepermans in Groot-

Nuth heeft gemaakt; van Hub Gerards een oorkonde van 'Het Bestuur der Coöperatieve Centrale Boerenleenbank', uitgereikt aan de heer Felix Gerards; van pater Beuken (de overste van OMI), een doos met foto's en geschriften van pater Jan van der Zee; van Ed van Gelder van de heemkundevereniging van Brunssum een Mariabeeld; en van Zef Willems uit Swier een antieke vlees- en worstmachine, een haalmes, een haardoor, een ezelschoefijzer, twee handzaagzetters, een gewone neusring voor stieren, een heel bijzondere neusring voor oude, lastige stieren, een handzaaimachine, een melkbus ('nummer 2233'), een melkzeef met filter, een rothak, een opsnoeimes ('stootmes'), een antizoogbeugel voor kalveren, een bit voor rebelse paarden, een hak om bieten af te koppelen, een rawlplug, een zessel ('hieëp'), een beugelzaag, een bietengaffel, een paardenhaam, een maaizeis met haak ('zigt'), een recht en een rond wafelijzer voor op het fornuis, een paar enkelstukken ('kamaschen'), een tafelnaaimachine, een koffiemolen, een prikkeldraadspanner en een set onderdelen van een vleesma-
chine.

Wiel Oehlen

Lezing Eppo Brongers in de bibliotheek van Nuth (foto bibliotheek Nuth)

De Van Der Zee Trofee

Opstelwedstrijd 2010

Het thema van de opstelwedstrijd in 2010 was 'Bokkenrijders in Wijnandsrade'. Een onderwerp dat onze leerlingen van groep acht erg aansprak. Ter voorbereiding maakte de klas onder leiding van onze vice-voorzitter Jack Jetten een rondje langs de vijver van Wijnandsrade. Die vijver heeft immers enkele grimmige en agressieve overvallen van de Bokkenrijders meegemaakt. In de archieven met procesverslagen zijn de overvallen en roofpartijen in Wijnandsrade uitvoerig gedocumenteerd (eenmaal het Panhuis en tweemaal de kerk).

Zowel bij het Panhuis als in de kerk schetste Jack Jetten de gebeurtenissen. De feiten: inbraak, diefstal, zwaar geweld, maar ook de interpretatie van de feiten: wie waren die Bokkenrijders eigenlijk? En waar vinden we de bronnen van al die verhalen over de Bokkenrijders? Tot slot kregen de scholieren in de mooie Kemitzaal nog een beeldpresentatie en een samenvatting. De voorbereiding was een succes. Dank aan de gebroeders Gerards (Panhuis) en stichtingsbestuur (Kasteel Wijnandsrade) voor hun medewerking. Maar hoe zouden de leerlingen het er vanaf brengen?

Uit het Juryrapport:

'De leerlingen hebben het in 2010 erg goed gedaan. Veel leerlingen hadden met zijn tweeën een opstel gemaakt. Sommigen schreven lange verhalen, andere korte. Er waren dit jaar ook veel gedichten bij. De leerlingen hebben goed geluisterd tijdens de excursie naar Panhuys, Kerk en kasteel. Ze weten wat en wie de Bokkenrijders waren en kunnen dat in hun verhalen en gedichten verwerken. Over het algemeen dit jaar een prima inzending. Een pluim van de jury.'

De jury had duidelijk veel plezier in het lezen en bedankte groep 8 van de Stefanusschool en juffrouw Simone.

In haar verantwoording vermeldde de jury dat groep 8 in 2010 bijna een 7 gemiddeld had. Complimenten! *Lidia Kupczyk* en *Isis Hobus* eindigden als beste met een 8,5. *Maddy Schaeks* werd tweede met een 8.

Lidia Kupczyk en Isis Hobus

Lidia en Isis gebruikten een afwisseling van stijlen: een verhaal, een rechtbankverslag en een mooi gedicht: drie stijlen en toch was het werk een geheel! Ze hadden zich goed verdiept in de Bokkenrijders en spannend geschreven. De lezer voelt zelf de pijn in het lijf als het verhaal over de martelingen gaat. Verrassende plot, mooie zinnen, vanuit ik-perspectief. Goede sfeerbeschrijving en humor. Dat iemand die opgehangen is, dit kan navertellen is op zijn minst eigenaardig te noemen. In het gedicht is met name de laatste zin treffend.

De jury over het opstel van Maddy Schaeks

Levendig doordat het zich op allerlei bekende plaatsen in Wijnandsrade afspeelt. Heel mooi verhaal met een link naar het heden (namen van de personen). Goede, logische opbouw. Spannend vanaf het begin, kan zo in een boek. Prettig, beeldend geschreven. Leuke verteltrant. Spannende dialogen. Sterk ingeleefd in de wereld van de bokkenrijders, fantasierijk.

Wilfried Dabekaussen

Trofee van pater Van der Zee, het winnende opstel in 2010

Bokkenrijders (Lidia Kupczyk en Isis Hobus)

De 1ste prijswinnaars Lidia Kupczyk en Isis Hobus

In de nacht van 19 op 20 april 1762 vielen we het panhuis van Wijnandsrade binnen. Ja ik Jan Peter Karel Hendriks was er bij, ik was ook een van de bokkenrijders. We waren allemaal zwart van kool, de nacht was donker en koud. Om van een goede buit verzekerd te zijn hadden we een deal gesloten met de hofdame. Zij zou ons de nodige informatie geven als wij haar niks zouden aan doen. Zo gezegd zo gedaan midden in de nacht stonden we voor het panhuis. We probeerden de poort in te trappen, maar blijkbaar had meneer Ritsen een pistool. Een grote kogel schoot door de binnenpoort en raakte Straate's borstkast. Jammer alvast een man van de bemanning kwijt. We probeerden de

keuken deur in te trappen en ja hoor hij ging in een klap neer. We stormden het huis binnen, meneer Ritsen stond net in de keuken. we bonden hem en zijn vrouw vast op stoelen. En daar begon het, “waar is het geld”. Weet ik niet zij meneer Ritsen, dat geloofden we natuurlijk niet. We dreigde een nagel uit te trekken, maar hij zweeg nog steeds. We trokken de nagel er uit, een pijnlijke kreet kwam uit zijn keel. Maar ontkende nog steeds dat hij wist waar het geld lag. We gingen voorlopig naar de vrouw en vroegen haar waar ligt het geld, stilte. Schaeks vroeg nogmaals “waar is het geld!” Nog steeds zij ze niks, een flinke klap ging in het gezicht van dame Ritsen. Haar man kon het niet langer meer aanzien en schreeuwde: “hou op”! Ik keek diep in de ogen van meneer Ritsen en kreeg ineens grote medelijden, maar de medelijden gingen al snel over toen hij me ineens raar aankeek. En toen herinnerde ik me het. Hij was een oude bekende van me. Ik keek snel om en dacht “nee! Nou heeft hij me herkend”. Ik vroeg snel weer “waar is het geld”!!! Ik zeg niks!! Zeg het of we snijden je mannelijkheid er af! NEE!! Ik zeg het! En hij vertelde de exacte plaats van waar het geld lag. Na dat we het geld hadden gevonden liepen we nog het hele huis door zo dat we de rest van de kostbare spullen nog konden mee nemen. Een dag later stond ik in de martelkamer. Het bleek dus toch dat die vervloekte Ritsen me had herkend, maar ik heb alle martelingen overleefd. Ze hadden mijn spieren uitgerekt vreselijke pijn gelukkig waren het oude paarden, maar ik kan toch niks meer met mijn voeten en mijn armen. Mijn nagels zijn uitgetrokken enz. met veel moeite, bloed, zweet tranen maar vooral kracht, heb ik het kunnen overleven zonder enig woord uit te piepen. Ze hebben geen woord uit me gehaald, en toch werd ik tot dood veroordeeld. Ik zou aan de galg sterven, maar voordat het zo ver was kwam ik nog voor zes jaar in de gevangenis. Op een avond rond middernacht kwam mijn maat aan het kleine raam met ervoor tralis. We hebben een plan gemaakt zodat ik niet hoefde te sterven. Hij zou de beul vermoorden zijn kleren aan doen, en dan alsof doen dat hij mij gaat vermoorden, maar eigenlijk schuift hij een klein balkje onder mijn voet waarop ik moet balanceren zodat ik niet stik. Vanaf dat moment had ik steeds meer moed dat ik het zou overleven. Ik probeerde mijn armen en benen te gebruiken en ik werd steeds be-

ter overal in. Toen ik de gevangenis uit ging voor mijn beurt om opgehangen kon ik al lopen maar had nog steeds last van mijn spieren en ik dacht “het leven zal nooit meer het zelfde zijn”. En dat was ook zo, ik was zelf verzekerd toen ik naar de galg liep. Ik kwam steeds dichterbij de galg en de galg werd groter het zelf vertrouwen nam af. Ik stond bij de galg de beul (mijn vriend dus) was er al en ik zei “psssst”, “Schaeks niet vergeten die balk onder mijn voet te schuiven” maar het was te laat hij was het al vergeten denk ik.

Verslag bij moord van bokkenrijder

26 mei 1768 werd Jan Peter Karel Hendriks opgehangen het was een dag waarop mensen hoopten dat het bokkenrijden zou aflopen. Eigenlijk was het een dood normale zaak dat er iemand werd opgehangen want dat gebeurde wel vaker. Maar dit keer was het echt anders, want blijkbaar had mr. Hendriks een deal gesloten met mr. Schaeks, hij zou de beul vermoorden en de kleren en het masker van de beul aan doen. Hij zou doen of hij Hendriks op zou hangen maar eigenlijk balkje onder de voet van Hendriks duwen. Helaas voor hen, maar gelukkig voor ons is het plan mis lukt. Dit zijn de bekentenissen van de beul: ik stond me aan te kleden een half uur voordat ik bij de galg moest zijn ineens kwam Schaeks en hij wil me slaan, maar ik sla hem en hij is in een klap dood. Ik schrok maar ik moest inmiddels gaan, dus ik vertrok en een maal daar zij Hendriks tegen mij:”wel niet vergeten die plank onder mijn teen te schuiven. En toen begreep ik het.

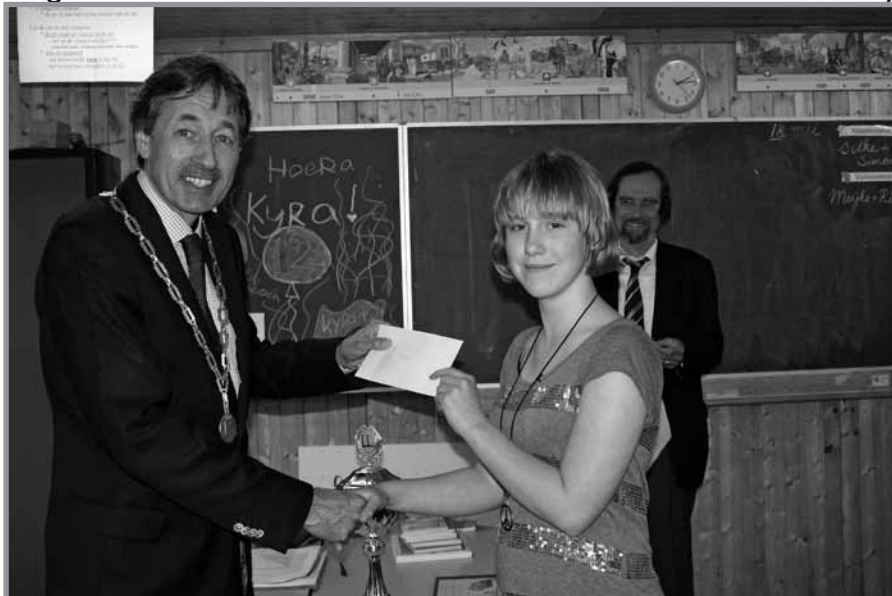
Gedicht

Ik moest het wel doen,
Ik had geen poen.
Ik moest er voor werken,
Dat was te merken.
Ik heb moorden gepleegd,
En het geld mee geveegd.
Ik heb er geen spijt van,
Want ik ben niet de enige, we waren wel met dertig man.
Maar het oog van Ritsen viel op mij.

Isis Hobus

Bokkenrijders (Maddy Schaeks)

Pim opent haar ogen, en springt uit bed. Vanavond is de grote avond. Ze gaat het Panhuis beroven, maar niet alleen. Samen met Ankie Savelberg, Michiel en Daniëlleke Northausen, Bobbie van Haren en Ricky

De 2de prijswinnaar Maddy Schaeks

Storms. Pim is zo enthousiast, dat ze haar evenwicht bijna verliest. "Pff" denkt ze, "even rustig doen en dan klaar maken voor straks." Na een warme maaltijd gaat ze naar haar kamer, met een schaalteje vol houtskool om op haar gezicht te doen. Dan zit ze voor haar spiegel, Die ze van haar opa heeft gekregen. Hij was wel rijk, tegenover alle dorpingen. Zij had het ook niet mis, een warm bed, een stal met een paard, en eten. Als ze klaar is met haar gedachte, begint ze met haar gezicht te besmeren. "Om 9 uur bij de Vossenkuil." blijft haar gedacht maar zeggen. Ze wordt er een beetje gek van. Als het bijna 9 uur is vertrekt ze van haar huis in Swier. "Oh, bijna vergeten" zegt ze. Ze rent naar de stal en pakt 5 fakkels die nog niet aangestoken zijn. Om precies 9 uur is ze in de Vossenkuil. Ankie, Michiel, Danielleke, Bobbie

en Ricky zijn er ook al met fakkels en Michiel heeft zelfs het pistool wat hij eens had gestolen bij zich. Ze hadden allemaal een baan: Ricky was chirurgijn, Michiel en Bobbie Vilders en Ankie en Danielleke en zijzelf Dienstmeisje bij het Panhuis. Ze wisten dus precies waar alles stond.

Ze wilde Rik Dohmen, een boer waarvoor de meisjes werkte, eens terugpakken, na al die beledigingen en het onnodig overwerken.

“Dussss, Wat is het plan?” Het was Michiel die de stilte onderbrak. Ricky de baas van alle bokkenrijders, was degene die antwoord gaf, “Het plan is, dat we gaan naar de grote poort, breken hem open en ondervragen Dohmen waar het geld ligt. “Maar” onderbreekt Bobbie hem.”Hij merkt toch dat jullie er niet zijn.”

“Ja.....” Zei Ankie toen.” Daar hebben we al voor gezorgd, we hebben schaduwpoppen gemaakt zodat het lijkt dat wij er nog steeds staan.”

“Oké, dan weet ik genoeg.” En toen vertrokken ze.

Na 1 kwartier stonden ze voor de deur met aangestoken fakkels en met 56 mensen meer. 2 mensen herkende ze: Lydia Habets en Kelinda Brugel.

“Oké, luisteren allemaal, We breken de deur binnen en pakken alles wat we pakken kunnen en bruikbaar is.” Zei Ricky.

Dat was een heel goede zin om iedereen goed kwaad te maken.

“3, 2, 1 nu!” er werd hard tegen de deur gebonkt.

Opeens schrok Rik Dohmen wakker. Hij rende naar buiten met zijn vrouw. Hij had een pistool in zijn hand. “3, 2, 1 nu!” Werd er geschreeuwd aan de andere kant van de deur.

Rik wist het zeker: Het waren Bokkenrijders. Hij laadde het pistool en schoot. De kogel maakte een enorm gat in de deur, en raakte iemand. Pim draaide zich om en zag dat Kelinda geraakt werd, ze was op slag dood.

De rest had ondertussen al de deur opengebroken. Ze gingen gelijk op Rik en zijn vrouw af. Bobbie en Danielleke namen het paar in de houdgreep. Ricky en Ankie gingen ze ondervragen en sloegen ze al gelijk.

Pim hoorde bij de groep die verplicht was allemaal spullen te pakken. Lydia rende naast haar. Zij is een heel goede vriendin van Pim.

Ze rende naar de slaapkamers en haalde alle kasten overhoop en gooide alles op de grond. Niks te vinden. Naar de volgende kamer dus. Ze gingen naar de badkamer, Daar stonden overal doosje. Ook weer leeghalen. Van de 36 doosjes lagen er in 12 waardevolle spullen in.

Snel naar onder rennen en de spullen wegbrengen.

Maar daar stond een man, hij hoorde niet bij de Bokkenrijders.

Hij greep Lydia's en Pim's armen en deed ze in de boeien. Ze werden in een koets gezet waar ook Ricky, Bobbie en Michiel in zaten. Even later stapte het groepje uit.

Ze waren op het kasteel, waar ze naar de kerkers werden gebracht. De volgende ochtend gingen ze naar de martelkamer. Michiel was verplicht om als eerste te gaan.

Ze hoorde hem door de deur heen schreeuwen. Toen Michiel eruit mocht kon hij haast niet meer lopen. Toen was Ricky aan de beurt. Het was wonderbaarlijk genoeg, doodstil in de kamer.

Pim is aan de beurt. Er stonden duimschroeven, een Spaanse Laars en een vierendelen.

Pim slikte. "Nou" zei een gedaante in de hoek. De gedaante stapte uit de hoek. "Omdat je een vrouw bent beginnen we langzaam." Ze werd naar de duimschroeven geduwd.

"Wie is jullie leider?" vroeg de man terwijl hij de schroeven aandraaide. Pim zei niks. Hij draaide ze nog strakker aan. Pim zweeg, maar leed pijn. Hij gromde van woede. "Breng haar weg!" Pim keek naar haar duimen, helemaal rood.

In het hoekje van de kerker zaten Ricky, Michiel en Ankie.

"Oké, Het plan om te ontsnappen, Michiel heeft buskruid, steken we aan en zijn vrij."

Na een paar pogingen te wagen, was het tralies niet opengebrouwen.

Een week later zijn de executies. Ze zouden worden opgehangen.

Er werd een touw om haar nek gedaan.

Naast haar stonden Michiel, Bobbie, Ankie en Ricky.

''Jullie kunnen ons vijven stoppen, maar de Bokkenrijders zullen eeuwig voort blijven leven'' Schreeuwde Ricky. Dat waren zijn laatste woorden.

Bobbie en Ankie moest naar voren stappen en werden ook opgehan-

gen.

Daarna Michiel en Pim.

Hun lijken bleven er nog een jaar hangen. Lydia werd gebrandmerkt en verbannen.

Danielleke is ontsnapt.

De rest is ontsnapt of later omgebracht.

Einde, maar niet van de Bokkenrijders.

Uit de oude doos

Opsporing gezocht

Een foto uit juni 1961 van de toenmalige kleuterklas onder leiding van juffrouw Mia Wimmers. Deze afbeelding is afkomstig uit het privé-archief van de schoolarts dr. Maarsink, die toentertijd woonachtig was in het herenhuis van Niethuizen.

Wie weet de namen van de kinderen die hierop staan afgebeeld? Reacties kunnen aan ondergetekende worden doorgegeven (emailadres: jansen-dor@hetnet.nl).

Jan Jansen

(foto uit het archief van de heemkundevereniging)

Bedevaart naar het graf van Pater Wilhelm Eberschweiler SJ

en het wonder van Wijnandsrade

Op vrijdag 23 april 2010 vond de eerste bedevaart vanuit Wijnandsrade plaats naar het graf van pater Wilhelm Eberschweiler SJ (1837-1921) in Trier (D). De Heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade had deze activiteit per luxe touringcar georganiseerd, om daarmee een oude wens in vervulling te laten gaan. Wij vertrokken 's morgens om half negen met ongeveer 30 personen. Pater Eberschweiler was van 1872 tot 1884 en van 1889 tot 1894 in Wijnandsrade rector van de Duitse Jezuïetenorde op het kasteel nadat ze door de Kulturkampf van kanselier Otto von Bismarck uit hun vaderland waren verdreven. Zij hadden als ballingen een toevluchtsoord in Wijnandsrade gevonden op uitnodiging van baronesse Melanie van Bongart. De paters vestigden op het kasteel hun priesteropleiding. Zij zijn er tot 1910 gebleven. Pater Eberschweiler is op 23 december 1921 in Huize Exaten bij Roermond in roep van heiligheid gestorven en werd op het kloosterkerkhof aldaar begraven. Sinds 1951 is er een kerkelijk onderzoek aanhangig in voorbereiding op zijn zaligverklaring. In 1958 is zijn gebeente opgegraven en herbegraven in een schitterend graf in Jesuitenkirche van Trier. In Wijnandsrade is de herinnering aan hem steeds bewaard gebleven en in de jaren '70 van de vorige eeuw heeft hij een straatnaam gekregen¹.

Pastoor Jos L'Ortye is bij het graf voorgaan in een korte gebedsdienst, terwijl ondergetekende namens de Vrienden een schets van het rijke leven van deze geestelijke leidsman heeft gegeven. De deelnemers kwamen onder de indruk van de rust en eenvoud die van deze kerk uitgaat en reeds werd uitgesproken, dat het misschien zinrijk zou zijn om zo'n bedevaart eens in de vijf jaar te herhalen. Het is passend om te bedenken dat pater Eberschweiler ook voor mensen in onze tijd nog veel te zeggen heeft, dat het goed is om kennis te nemen van zijn

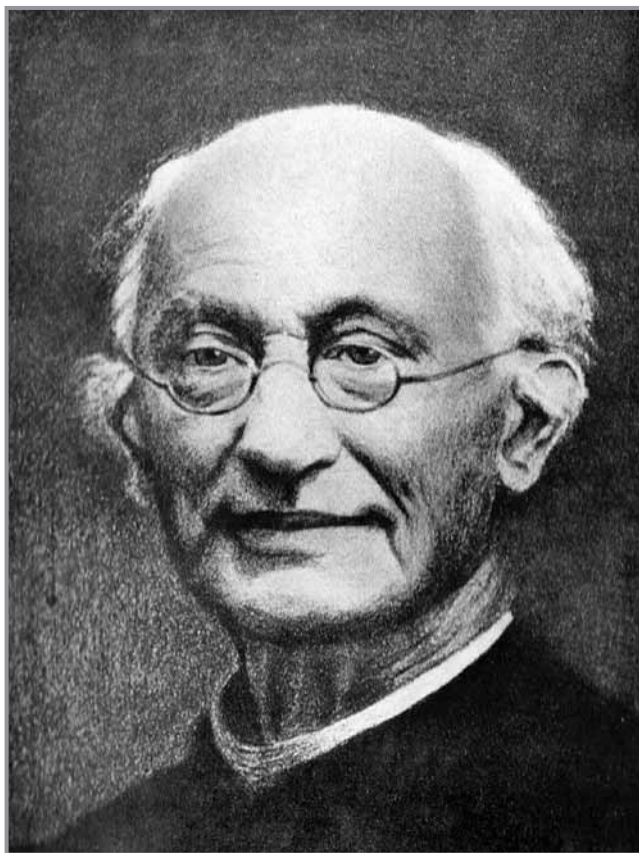
¹ Helaas is de spelling van zijn naam daarin onjuist gebleken.

rijke voorbeeldige leven, daar dankbaar voor te zijn en hem in gebed te vragen onze voorspreker bij zijn Goddelijke vader. Een bezoek aan zijn mooie graf is daarvoor een prima aanleiding.

Trier is de oudste stad van Duitsland en is een prachtige stad met veel bezienswaardigheden en veel mogelijkheden tot winkelen. De bekendste monumenten zijn de Dom, de Kaiserthermen, de Porto Nigra en het paleis van de keurvorst. Maar heel bijzonder is ook de Abdijkerk waar het gebeente van de dertiende apostel, de H. Mathias sinds de 12^e eeuw als reliek bewaard wordt. Het leek ons juist die bijzondere kerk ook te bezoeken met zijn indrukwekkende middeleeuwse ondergrondse grafgewelven. Het was zeer de moeite waard om deze te bezichtigen. Na het bezoek aan beide kerken hebben deelnemers in de middag de gelegenheid gekregen om de stad op eigen gelegenheid te bezichtigen en het schitterende weer bood daartoe veel ruimte. Sommigen zijn gaan winkelen en ook de terrassen werden aangedaan. Om zes uur vetrokken wij weer uit Trier en na een voorspoedige bustocht waren de deelnemers die avond rond 21.00 uur weer terug in Wijnandsrade.

Het levensverhaal van deze pater, die op de nominatie staat om binnenkort zalig te worden verklaard, is een aaneenschakeling van eerbiedwaardige momenten. De pater verbleef in Wijnandsrade van 1872 tot 1884 en van 1889 tot 1894. Alle mensen die hem gekend hebben zijn onder de indruk gekomen van zijn eenvoud en godsvrucht, zijn wijsheid en toewijding en zonder uitzondering hebben zij verklaard dat hij een bijzonder mens was. Enkele getuigenissen: “Nie hat ein Mann einen solchen Eindruck auf mich gemacht, wie er; denn man hatte den Eindruck vor einem Heiligen zu stehen”, “Ihm begegnet zu sein, ist eine Gnade”, “Für mich war pater Eberschweiler die immer freundlich lächelnde Sonne des Hauses” en “Oft konnte man an ihm Seine Vereinigung mit Gott beobachten”. Eberschweiler was rector en spiritueel van het klooster te Wijnandsrade, dat van 1872 tot 1910 in kasteel Wijnandsrade was gevestigd vanwege de ballingschap van de Duitse Jezuïeten in verband met de z.g. Kulturkampf. Hij is op 84-jarige leeftijd overleden.

rige leeftijd “in roep van heiligheid” gestorven op kasteel Exaten bij Roermond. Op 30 november 1951 startte de bisschop van Trier mgr, Franz Rudolph Bornewasser het bisschoppelijk onderzoeksproces ter voorbereiding op de zaligverklaring, dat in 1958 werd afgesloten met de toekenning van de eretitel “Dienaar Gods”. In hetzelfde jaar werd zijn gebeente opgegraven en in een mooi graf herbegraven in het zuidelijk zijschip van de Jesuitenkirche in Trier. Het levensverhaal van de pater hebben wij in hoofdstuk 4 van het boek “Wijnandsrade, de parel van Zuid-Limburg” (2002) opgetekend. In deze bijdrage beperken wij ons tot het wonder dat in zijn nabijheid in februari 1874 plaatsvond op kasteel Wijnandsrade.

*Pater Eberschweiler
(afbeelding uit het archief van de heemkundevereniging)*

Halverwege december 1873 had frater Joseph Schmidt als gevolg van een ernstige difteritis (keelontsteking) een verlamming opgelopen van de ledematen, vooral van zijn voeten, zijn hoofd en de stembanden. Zonder hulp van derden kon hij geen stap verzetten. En zelfs als hij door een ander werd begeleid wankelde hij als een dronkaard, omdat zijn voeten hem niet meer konden dragen. Zelfs als hij wilde gaan zitten, moest hij vastgehouden worden, omdat hij anders met een plof op de stoel viel. De zwakte was zo erg, dat de frater die aan ijverige studie gewend was, nu iedere geestelijke inspanning moest vermijden. Als hij enkele ogenblikken door meerderen tegelijk bezocht werd of als men in zijn nabijheid iets harder praatte, verloor hij meteen het bewustzijn en zonk krachteloos in de leunstoel terug. Wat de verlamming van het strottenhoofd betreft, omstreeks 15 januari 1874 trad er een lichte verbetering op en kon hij die avond voor de eerste keer sinds een maand met verstaanbare, hese stem een woord uitspreken. Maar een maand later ontbrak zijn stem nog geheel. Voor het overige bleef de toestand van de zieke hetzelfde. Dagelijks zag men hoe hij door een of twee begeleiders door het kasteel of bij mooi weer door de tuin gedragen werd, de ogen gesloten, het hoofd gebogen en de voeten letterlijk achter zich aan slepend.

Omdat de kwaal niet over ging, pleegden op 8 februari 1874 Dr. Capelmann uit Aken en Dr. Oidtmann uit Meerssen samen overleg en kwamen na lang en zorgvuldig wikken tot het besluit dat de zieke met elektrische inductiestroom behandeld zou worden, als in de komende dagen geen verbetering zichtbaar zou worden. Dr. Capelmann meende de Scholastieken volledige beterschap te kunnen beloven, maar benadrukte daarbij dat volledige genezing zeker twee maanden en wellicht langer op zich zou laten wachten. Hij stelde hun in het vooruitzicht dat pas rond mei bij mildere weersomstandigheden de laatste resten van zijn spierzwakte en verlamningsverschijnselen zouden verdwijnen door het gebruik van de heilbaden in Aken als tot dan de elektrische therapie niet geholpen zou hebben.

Op vrijdag 13 februari bezocht Dr. Oidtmann de zieke weer en omdat hij niet de geringste verbetering waarnam, schreef ook hij het gebruik van het elektriseerapparaat voor. Echter, voordat men over zo'n appa-

raat kon beschikken, maakte een gebeurtenis die het gehele Huis met grote vreugde vervulde, dit onnodig.

Op 13 februari had de zieke frater water uit de Genadekapel van Lourdes gekregen en dadelijk het volste vertrouwen op de hulp van de H. Maagd gericht. De volgende dag, op een zaterdag, begon hij dagelijks iets van het wonderbare water te drinken en de zieke ledematen daarmee te wassen. Tegelijk hield hij niet op om samen met anderen met gericht gebed de Maagd Maria om verhooring te smeken. Het verdere verloop weten wij uit het verslag dat de genezen frater een paar uur na zijn wonderbaarlijke genezing met de volgende woorden opschreef: "Gisteravond 15 februari tegen half zes, toen ik zoals gewoonlijk stil in de leunstoel zat, kwam bij mij plotseling een heftig verlangen naar gezondheid op, samen met een onwrikbaar vertrouwen in de hulp van de allerheiligste Maagd. Dit vertrouwen was zo groot, dat ik er vast van overtuigd raakte, dat Maria de volgende dag mijn gezondheid terug zou geven. Toen de broeder om 7 uur 's avonds kwam om zoals gewoonlijk op doktersvoorschrift mijn benen met spiritus in te wrijven, zei ik hem: "Broeder, vandaag niet met spiritus, maar met Lourdeswater." Hij ging daar natuurlijk dadelijk op in. Eindelijk brak de zeer verlangde ochtend aan, maar in mijn toestand was geen enkele verandering gekomen. Maar mijn vertrouwen week niet. Tegen 7 uur in de ochtend vroeg ik de broeder mij nog eenmaal met het wonderbaarlijke water te wassen, wat hij met veel plezier deed. Intussen droeg ik de H. Maagd met onversaagd vertrouwen mijn verlangen op. Daarna ging de broeder weg. Maar zodra ik alleen was, liet mijn vertrouwen mij niet meer met rust. Ik greep nog eenmaal naar het wonderbaarlijke water, dat naast mijn bed stond en waste daarmee opnieuw de verlamde lichaamsdelen. "Kijk, Moeder", zo smeekte ik, "hier doet het pijn en daar en daar...! Ik heb u nooit tevergeefs om hulp geroepen..... ook ditmaal zal ik – dat is mijn diepste overtuiging – bij u gehoor vinden." Na deze en dergelijke vertrouwensvolle woorden richtte ik mij op. Terwijl ik mij vervolgens, leunend tegen de muur, met moeite aankleedde, smeekte ik steeds dringender tot de H. Maagd. Ik bad onder andere het Memorare, toen omschreef ik nog een keer wat mijn hart mij ingaf en voegde daar tot slot een Ave Maria aan toe. Intussen was

ik gereed met aankleden en probeerde ik moeizaam op de grond te staan. Maar O Wonder! Zonder mij vast te houden, stond ik rechtop als een eik. Ik probeerde te lopen, en ik kon lopen als toen ik nog gezond was. Ik probeerde te spreken en mijn stem was even soepel en klankvol als vroeger. Alle hoofdpijn was verdwenen.

Met tranen van dankbaarheid in de ogen, trillend van vreugde, ging ik weer zitten om Maria met een krachtig Magnificat te bedanken”.

Dat is het verslag van de frater. De genezing was even volledig als plotseling. Hij die zich daags tevoren nog voor de ogen van iedereen door anderen moest laten voortslepen, snelde nu alleen zonder stok of steun naar de kapel om degene te bedanken, die dit zo grootmoedig had bewerkstelligd. Bij het feestelijk Magnificat, dat om 12 uur voor het uitgestelde Allerheiligste – men vierde toen juist het Veertigurengebed in de Huiskapel – door allen uit dankbaarheid werd gezongen, diende hij bij het altaar, ja hij zong zelfs uit volle borst mee. 's Middags maakte hij met pater Eberschweiler een lange wandeling zonder moe te worden. Kortom, de gelukkige frater was zo gezond als hij vroeger nauwelijks ooit was geweest.

Van dit wonder werd verslag uitgebracht in de “Annalen van Lourdes”, die opgenomen zijn in Ségur, Miracles de Lourdes I (Paris, 1882, librairie St. Joseph: Toira, libraire-éditeur, Rue de Rennes) 112.

Naar aanleiding van dit wonder heeft Pater Eberschweiler er voor geijverd dat aan de zijkant van de Motte achter het kasteel een Lourdesgrot werd opgericht met een Mariabeeld, uit dankbaarheid voor de weldaden die de H. Maagd in Wijnandsrade tot stand heeft gebracht. Dit diende voortaan als gebedsoord voor allen die in het klooster woonden. Het is waarschijnlijk de oudste Lourdesgrot in ons land. Wij mogen er trots op zijn, dat deze enkele jaren geleden weer in oude luister is teruggebracht en ook nu nog dient deze plek vaak als een oord van bezinning en dankbaarheid waar het goed toeven is.

Jack Jetten

Cantus ex Corde: nog altijd een kippenvelkoor

Misschien hebt u ze gemist, wat jammer is. Of u zit nog na te genieten, wat best begrijpelijk is. Kortom, met deze schets krijgt u wat meer informatie over het Slavisch-Byzantijns mannenensemble Cantus ex Corde dat welluidend van zich heeft laten horen tijdens het net voorbije Cultuur- en Folklorefestival op Kasteel Wijnandsrade.

Cantus ex Corde is in allerlei opzichten een bijzonder koor. Neem de samenstelling, iets meer dan twintig mannen, soms iets minder vanwege vakanties, tijdelijke lichamelijke misère of andere verplichtingen. Maar met z'n twintigen goed voor het geluid van een 60-man tellend koor.

Ze komen overal vandaan. Van Roermond tot Gronsveld en van Brunsum tot Wijnandsrade, om elke vrijdagavond stevig maar met groot plezier te repeteren in een zaaltje van een centraal gelegen etablissement in Simpelveld, overigens de bakermat van Cantus ex Corde.

Dit jaar precies een kwart eeuw geleden richtte beroepsbas Ton Thissen dit koor op om een droom te realiseren: een vocaal ensemble als ode aan – of afspiegeling van – het wereldbepaalde Don Kozakken koor van Serge Jaroff. Niet meer, maar zeker ook niet minder.

En inderdaad, in 1985, vier jaar voor de val van De Muur, lukte het de in Simpelveld wonende bas-bariton en zangdocent aan het Conservatorium Maastricht Ton Thissen om een Slavisch-Byzantijns vocaal ensemble op het podium te zetten. Al gauw oogstte hij alom lof voor de indrukwekkende fortissimo en fluwelen pianissimo van zijn Limburgse 'kozakken'. Zowel in eigen land als in Duitsland, Luxemburg en Frankrijk werd zijn manier van 'zingen uit het hart' ofwel 'cantus ex corde' bijzonder gewaardeerd.

In de media kreeg het ensemble dan ook als bijnaam 'het kippenvelkoor'. Afgaande op tal van recensies behoren hartstochtelijke inzet, dynamische expressie en een opvallende homogeniteit en balans in de kleurenrijkdom tot de kenmerken van dit bijzondere mannenkoor. Of het nu gaat om het oproepen van de majestueuze mystiek van een

orthodoxe eredienst of om de uitgelaten vrolijkheid en melancholie van Russen en/of Oekraïners, Cantus ex Corde weet de juiste toon te treffen.

Vijf jaar geleden besloot Ton Thissen om zijn droomkoor over te dragen aan een even gedreven collega-bariton, zangdocent en dirigent Pierre Willems uit Maastricht. Ondanks verloop en de schaarse aanwezigheid van jonge hooggestemde tenoren en/of kelderdiepe bassen is Willems erin geslaagd om de aparte klankkleur vast te houden en nog meer te verfijnen.

In zijn nu dan vijftienvijftigjarig bestaan heeft het koor concerten, radio- en tv-optredens gegeven, uiteraard talrijke in eigen land, maar ook in Duitsland, Georgië, België en Luxemburg.

Contacten in de voormalige Sovjet-Unie en in de Oekraïne hebben het koor veel originele koormuziek opgeleverd. Cantus ex Corde kan daardoor beschikken over een uitzonderlijk verrassend en gevarieerd repertoire.

Cantus ex Corde

Wie wil weten hoe dit klinkt, hoeft alleen maar het allernieuwste huzarenstukje te beluisteren: een vijfde cd, uitgebracht ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan. Een waagstuk bovendien. Want terwijl ook Nederland sinds de val van De Muur overspoeld wordt door Russische en Oekraïense professioneel geschoolde koren, houdt het in Zuid-Limburg verankerde Slavisch-Byzantijnse mannenkoor Cantus ex Corde zich al een kwart eeuw fier staande.

Eerst zoals al opgemerkt onder aanvoering van Ton Thissen en nu al weer vijf jaar onder leiding van dirigent Pierre Willems.

Hans Toonen (auteur van dit artikel)

Met de gedreven uit Venlo afkomstige zanger/dirigent op de bok heeft het iets meer dan twintig zangers tellende ensemble deze lente een nieuwe cd uitgebracht met maar liefst negentien nog niet eerder opgenomen zowel geestelijke als profane liederen. Hoewel de titel '25 jaar Cantus ex Corde' uitmunt door eenvoud, is het toch een even gedurfde als bijzondere cd. Want een handvol werken zoals Doe-binoesjka ofwel het lied van de haven-

arbeiders en Sidjejl Vanja, afgeleid van de andante cantabile voor cello van Tsaikovski, heeft nog meer klank en kleur gekregen dankzij het virtuoze spel van de Moldavische bajan-speler Oleg Fateev.

Klopt, deze virtuoos was niet van de partij op het Cultuur- en Folklorefestival op het kasteel. Maar ook zonder zijn bajan klinkt Cantus ex Corde als een Kozakkenkoor waarmee menig toehoorder zich op de oneindige poesta of in een afgelegen orthodox klooster waant.

Het geheim van dit ensemble? Slijtvaste liefde voor juist dit genre, waar noten allereerst met groot gevoel worden gezongen.

Wie meer wil weten, kan het volgende ondernemen: googlen naar

www.cantusexcorde.nl en al dan niet een van de vijf cd's bestellen. Of eens op een vrijdagavond tegen acht uur binnenlopen bij café Old Zumpelveld, hartje Simpelveld om te genieten van de repetitie. Meezingen mag natuurlijk ook, zolang het maar zuiver en bovenal met gevoel gebeurt.

Tot slot en vooral bestemd voor mannen met een verfrissende zangstem: om de contributie hoeft u niet te aarzelen. Want die wordt niet gevraagd. Het lidmaatschap is gratis, net als het kostuum en de zanglessen. De enige verplichting is zo vaak als mogelijk op de repetitie komen. En op concerten van de partij zijn om met voluit te zingen.

Met heel je hart ofwel 'cantus ex corde'.

Hans Toonen

(Bariton en inwoner van Wijnandsrade)

De ‘Röadsjer Mielen’

Als we het vroeger bij ons thuis over de “Mielen” hadden, dan bedoelden wij daarmee het reüniecomité, dat sinds 1969 tekende voor de organisatie van de (driejaarlijkse) familiereunie L’Ortye in Wijnandsrade. Van dit comité maakten naast mijn vader Jozef (“Joep”) L’Ortye (1927-2000) uit Nieuwenhagen en Huub Hanssen (1926-2000) uit Oirsbeek, verder nog twee “Mielen” deel van uit: Miel L’Ortye (1923-2009) uit Heerlerheide en Miel Coenen (1924-2004) uit Wijnandsrade, alle vier neven van elkaar². Twee Mielen en ook nog neven van elkaar; dan kon en kan toch geen toeval zijn. Een typische “Röadsjer” (voor-)naam misschien? Minstens niet van oudsher ...

De voornaam Emile schijnt afgeleid te zijn van Aemili(an)us. Onder die naam zijn meerdere heiligen bekend, waarvan de bekendste wel de heilige Aemilianus Cucullatus is, die op 12 november wordt herdacht³. Rijst de vraag wanneer en door wie die naam dan wel in Wijnandsrade werd geïntroduceerd. Aangezien de meeste van de ons bekende “Röadsjer Mielen” op de een of andere manier met de L’Ortye’s verwant zijn (ook al weer zo’n typisch “Röadsjer” familienaam)⁴, zullen we daar dus moeten zoeken. En inderdaad: we komen uit bij de “uitheemse” echtgenote van Andries L’Ortye (1847-1931): **Emilie Claessens (1845-1885)**.

Andries Hubert (“Andries”) L’Ortye (1847-1931), was de oudste zoon van het echtpaar Jan Hubert L’Ortye junior (1795-1879)⁵, geboren op de (Nieuwe) Bongard maar getogen op de kasteelhoeve, en Maria Josepha L’Ortye (1822-1899), geboren en getogen op hoeve

2 vgl. Joep L’Ortye: De familiereünies in vogelvlucht in J. L’Ortye/H. Hanssen: Vijf eeuwen L’Ortye 1490-1990 (z.j.) blz.280-286

3 Vgl. J. L’Ortye: Sint Aemiliaan – patroon van de Bleijerheidse harmonie in St. Aemiliaan 1901-2001 – “honderd jaar in harmonie” (Kerkrade 2001) blz.27-29

4 vgl. Jos. L’Ortye: De “Röadsjer roots” van pastoor L’Ortye in Bulletin Wijnandsrade 25(2006)nr.38, blz.33-47

5 zoon van Jan Hubert L’Ortye senior (1767-1845), burgemeester van Wijnandsrade (1817-1827)

Laar. Andries zelf was geboren en getogen op de kasteelhoeve waar zijn vader sinds 1845 pachter was⁶. Hij trouwde eind 1874 in het Belgische Boorseme⁷ met Emilie Norbertina Francisca (“Emilie”) Claessens (1845-1885), als jongste dochter van Willem Joseph Claessens (1805-1854) en Anna Barbara Peeters (1805-18??) geboren en getogen in Boorseme, waar haar vader burgemeester was (1836-1845), die er op zijn beurt weer zijn vader Frans Claessens (1776-1845) als burgemeester was opgevolgd (1819-1836)⁸.

Hoe Andries in het Belgische Boorseme terecht kwam? Het was Andries’ jongere zus Catharina L’Ortye (1848-1918), begin 1874 getrouwd met August Vaessen (1846-1895) van hoeve Terlinden (Hoensbroek)⁹, die zich in het voorjaar van 1874 samen met haar man in Boorseme had gevestigd, om van daar (omstreeks) 1882 naar het aan de overzijde van de Maas gelegen Elsloo te verhuizen. Misschien dat ook Andries’ en Catharina’s jongere broer Willem L’Ortye (1856-1921) daarin een rol heeft gespeeld, de latere directeur van de Echter Kweekschool¹⁰. In zijn studententijd op Rolduc (vanaf 1872) zou hij jongens uit Boorseme hebben leren kennen¹¹. Verder schijnt het dat een ander (ver) familielid zich al in 1870 in Boorseme had gevestigd: Maria Lucia L’Ortye uit Wijnandsrade (Vink), in 1848 getrouwd met Hubert Stevens, landbouwer te Oud-Valkenburg. Na hun huwelijk boerden ze eerst in Wijnandsrade en later in Schin op Geul, vanwaar ze in het voorjaar van 1870 met hun kinderen naar België vertrokken¹². Hoewel

6 zijn ouders waren in het voorjaar van 1846 getrouwd; uit hun huwelijk zouden twaalf kinderen geboren worden. Zie verder: Jos. L’Ortye: de laatste L’Ortye’s van Genhoes (in voorbereiding)

7 deze gemeente, tot 1930 “Boorsheim” geheten, is in 1977 opgegaan in de gemeente Maasmechelen

8 Geschiedenis van Boorsheim-Cothem (z.j.) blz.42 en 67

9 telg van de bekende familie Vaessen die haar oorsprong in Amby heeft, waartoe onder andere de Vaessens van de (Oude) Bongard in Wijnandsrade behoren

10 Vgl. De bisschoppelijke Kweekschool (te Echt) tijdens de directie van Reverendus Dominus Willem L’Ortye (mei 1908 tot eind 1921) in Gedenboek Bisschoppelijke Kweekschool Roermond 1836-1961, blz.84-92, geciteerd in Supplement Familieboek Vijf eeuwen L’Ortye (1997) blz.14-18

11 Geschiedenis van Boorsheim-Cothem (z.j.) blz.59; dit wordt echter in de naamlijst van de studenten op Rolduc niet bevestigd ...

12 GAValkenburg: bevolkingsregister Schin op Geul

Miel L'Ortye (foto uit het privé archief van de familie L'Ortye)

Miel Coenen

twee bronnen vermelden dat ze zich inderdaad in Boorseem vestigden¹³, hebben we dat echter niet kunnen bevestigen in het plaatselijk bevolkingsregister, want dat begint pas in 1880 en daarin komen we het gezin Stevens-L'Ortye niet (meer) tegen.

Na hun huwelijk woonden Andries en Emilie eerst een paar jaar in Hoensbroek, waar hun twee oudste zonen Emile (1875) en Jozef (1876) werden geboren. Vervolgens verhuisde het gezin voor korte tijd naar Boorseem (Broekstraat) waar eind 1877 nog een dochter (Juliana) geboren werd¹⁴. Dan staat Andries te boek “negociant” (winkelier); in de kantlijn staat echter met potlood “huurling” geschreven, waarschijnlijk zoiets als dagloner¹⁵. Vanuit Boorseem verhuisde het gezin begin 1879 naar Wijnandsrade (Swier), waar nog vier andere kinderen wer-

¹³ J. L'Ortye/H. Hanssen: Vijf eeuwen L'Ortye 1490-1990 (z.j.) blz. 185; P.W.E.A. van Bussel: De molens in Limburg - inventarisatie, geschiedenis, functies, ontwikkeling en achteruitgang van de molens vanaf 1839 (Eindhoven 1991) blz. 274, waar genoemde Stevens staat vermeld als eigenaar van de Oliemolen in Weustenrade

¹⁴ deze dochter (Juliana Maria Hendrika Hubertina) die slechts 6 maanden oud werd, ontbreekt in het familieboek “Vijf eeuwen L'Ortye”

¹⁵ GAMAasmechelen: bevolkingsregister Boorseem 1880-1890 blad 42; bij de geboorte- en overlijdensaangifte van zijn dochter (1877 resp. 1878) staat hij “zonder beroep” te boek, evenals bij zijn huwelijk (1874)

den geboren: Maria (1879), Willem en Leo (een tweeling, 1882) en Josephina (1883). Drie zouden echter de kinderjaren niet overleven¹⁶. Ook in Swier staat Andries als “dagloner” geregistreerd. Zoon Emile woont begin tachtiger jaren in bij zijn grootmoeder op de kasteelboerderij¹⁷. Per 1 maart 1883 werd Emilie L’Ortye-Claessens benoemd tot “onderwijzers in nuttige handwerken” aan de lagere school van Wijnandsrade¹⁸. Twee jaar later (1885) werd ze echter ernstig ziek en kwam ze vroegtijdig te overlijden; ze was slechts veertig jaar oud¹⁹. Het echtpaar L’Ortye-Claessens bezat geen onroerend goed; bij het overlijden van de vrouw des huizes werd de waarde van de

Miel Steins

16 J. L’Ortye/H. Hanssen: *Vijf eeuwen L’Ortye 1490-1990* (z.j.) blz.141; SAH (“Rijk-
heyt”): bevolkingsregister Wijnandsrade 1880-1900, blad 74

17 PAWijnandsrade: Liber de Statu Animarum 1881-1885 nr.2

18 enkele jaren vóór haar huwelijk verbleef ze (waarschijnlijk in verband met studie) een poosje in Luik, aldus het bevolkingsregister van Boorseme

19 Jack Jetten: *De geschiedenis van het schoolwezen in Wijnandsrade* in: Jack Jetten, Wiel Oehlen en Hans Toonen: *Wijnandsrade BinnensteBuiten* (2007) blz. 98-99

huismeubelen geschat op 750 gulden; de kosten van de begrafenis bedroegen 25 gulden²⁰.

Sinds de vroegtijdige dood van zijn vrouw woonde Andries voorlopig in bij zijn zus Maria Hubertina (1853-1929) op de Vink, die datzelfde jaar getrouwd was met Jan Nicolaas L'Ortye (1852-1916) van de Vink, om zich een jaar later - toen zijn zus met haar gezin naar Hoensbroek verhuisde (1886) - bij rest van de familie in Susteren te voegen²¹. Zijn twee oudste zonen Emile (1875) en Jozef (1876) werden na de dood van hun moeder op de kostschool ("Maria ter Engelen") van de Broeders Franciscanen in Bleijerheide ondergebracht²², zijn enige (in leven gebleven) dochter Maria (1879) samen met zijn jongste zoon Leo (1882) in het zusterklooster van Mgr. Savelberg (huize "Nazareth") in Schaesberg²³. Daar kwam Leo eind datzelfde jaar nog te overlijden. Waarschijnlijk om hun verblijf aldaar te bekostigen werd het perceel bouwland in het Hellebroekerveld (Wijnandsrade), dat de toen nog minderjarige kinderen Emile, Jozef, Maria en Leo L'Ortye bezaten, in 1886 verkocht aan (hun ooms) Jan Hubert en Leonard Leopold L'Ortye. Deze verkochten het vijf jaar later aan notaris Cremers te Hoensbroek²⁴.

20 J. L'Ortye/H. Hanssen: *Vijf eeuwen L'Ortye 1490-1990* (z.j.) blz.142

21 het gezin L'Ortye-L'Ortye was in 1886 naar Susteren verhuisd en werd op de kasteelboerderij opgevolgd door Theodor Joseph Opfergelt (1854-1931), gehuwd met Maria Magdalena Deutz (1862-1939). Zie verder: Jos. L'Ortye: *de laatste L'Ortye's van Genhoes* (in voorbereiding)

22 GAKerkrade: bevolkingsregister Kerkrade 1881-1899 Ursulinen, Elisabethstift en Franciscanen, blad 61

23 SAH ("Rijkheyt"): bevolkingsregister Wijnandsrade 1880-1900; vgl. tevens GAL: register van aankomst Schaesberg 1968-1904; voor meer informatie over de Schaesbergse klooster (1873-1908) zie: E. Ramakers: Schaesberg en zijn kerk – Petrus en Paulusparochie 300 jaar (Landgraaf 2000) blz.48-49; en Rob Hamers: Mgr. Petrus Savelberg en Broeder Aloysius – vormgevers van de eerste zorginstellingen in Landgraaf in Jaarboek OCGL 2007 blz.129-148, met name blz.133-136

24 SAH ("Rijkheyt"): kadastrale legger gemeente Wijnandsrade (invent.nr. 1982) art. 1200 (kinderen L'Ortye) en 1212 (broers L'Ortye)

In 1891 werden Andries' minderjarige kinderen ondergebracht in het gezin van hun oom Joseph L'Ortye (1865-1921) in Sittard. De oudste, Emile L'Ortye (1875-1897), werd in verband met lichaamsgebreken afgekeurd voor militaire dienst²⁵ en kwam op 22-jarige leeftijd te overlijden (1897). Zijn jonger broer Joseph L'Ortye (1876-1901), evenals zijn broer afgekeurd voor militaire dienst²⁶, trouwde in 1900 met Maria Sybilla Wijnen (1880-1935) uit Sittard, maar kwam nog geen jaar later in Sittard te overlijden, 24 jaar oud²⁷. Zijn zus Maria L'Ortye (1879-19??) werd in 1892 als 13-jarige uitgeschreven naar de gemeente Berg en Terblijt²⁸. Hoewel we haar daar niet in de bevolkingsregisters tegenkomen, is ze er waarschijnlijk op kostschool geweest bij de zusters Ursulinen aan de Plenkert, gelegen in dat gedeelte van Valkenburg dat toen nog tot de gemeente Berg en Terblijt behoorde²⁹. Volgens het "familieboek L'Ortye" zou ze vervolgens in 1907 geregistreerd staan als

25 RAL=RHCL/PA: invent.nr.9686

26 RAL=RHCL/PA: invent.nr.9689 resp. 1896

27 zijn weduwe hertrouwde later (1903) met Franz Zenden

28 J. L'Ortye/H. Hanssen: Vijf eeuwen L'Ortye 1490-1990 (z.j.) blz. 141

29 GAValkenburg: bevolkingsregister Berg en Terblijt 1890-1900 (invent.nr. 803) en 1900-1912 (invent.nr.805)

Emile en Jolanda Gerards (foto uit het privé archief van de familie Gerards)

“winkeljuffrouw” in Doenrade³⁰. Dat wordt in de bevolkingsregisters van de (voormalige) gemeente Oirsbeek echter niet bevestigd³¹. Wat er ook van haar geworden mocht zijn, in ieder geval was in 1921 geen van Andries’ kinderen meer in leven.

Na een paar jaar bij de rest van zijn familie in Susteren te hebben gewoond (1886-1895), waar Andries (evenals zijn broers) als “moutmaker” te boek staat, verhuisde Andries van daar begin 1895 naar Oirsbeek, waar hij staat ingeschreven in het register van dienst- en werkboden³². In het voorjaar van 1897 verhuisde hij naar Grubbenvorst, waar hij als bierbrouwerknecht werd ingeschreven³³. In Grubbenvorst was indertijd de bierbrouwerij van de weduwe P.J. Bos gevestigd, die in 1920 haar deuren sloot³⁴. Echter ook daar in Grubbenvorst zou hij niet lang blijven. Rond de eeuwwisseling woonde hij (weer) bij zijn zus Maria Hubertina op de Vink, om vandaar eind 1900 naar zijn jongste broer Joseph in Sittard te verhuizen³⁵. Enkele jaren later verhuisde hij naar zijn oudste zus Catharina in Kohlscheid, maar keerde in het voorjaar 1915 weer terug naar de Vink. In de zomer van 1920³⁶ verhuisde hij naar zijn schoonzus Barbara L’Ortye-Smeets (1855-1922) in Hoensbroek³⁷, om begin 1922 weer terug te keren naar zijn zus Maria Hubertina op de Vink, die inmiddels (in 1916) weduwe was geworden³⁸. Onder de verplichting hem gedurende zijn verdere leven “kost, inwoning en verpleging te verschaffen” en bij zijn overlijden te zorgen voor “eene eervolle begrafenis, alsook zooals gebruikelijk eenige H. Missen (te) laten opdragen”, stond hij wat hij nog aan bezittingen had aan haar af. In 1931 zou hij op de Vink komen te overlijden;

30 J. L’Ortye/H. Hanssen: Vijf eeuwen L’Ortye 1490-1990 (z.j.) blz. 141

31 GASchinnen: bevolkingsregister Oirsbeek (vanaf 1890)

32 GASchinnen: register van dienst- en werkboden Oirsbeek (vanaf 1890), blad 25 nr. 3 (inventnr. 463)

33 GAHorst: register van dienst- en werkboden Grubbenvorst (vanaf 1890), blad. 29 nr. 37; volgens dit register vestigde hij zich hier vanuit Susteren

34 website van “Cambrinus - Nederlandse bieren en brouwerijen”: www.cambrinus.nl

35 SAH (“Rijckheydt”): bevolkingsregister Wijnandsrade 1900-1908, blad 79

36 SAH (“Rijckheydt”): bevolkingsregister Wijnandsrade 1910-1920, blad 83

37 weduwe van Andries’ broer Henri L’Ortye (1849-1916), stamvader van de L’Ortye-tak Hoensbroek (“drukkerij”)

38 SAH (“Rijckheydt”): bevolkingsregister Wijnandsrade 1921-1931, blad 95

zijn zus, bij wie hij inwoonde, was twee jaar eerder al overleden³⁹. Van zijn broers en zussen was Andries niet alleen de oudste, maar zou hij ook het oudst (84) worden.

Al met al kunnen we concluderen dat het leven van Andries L'Ortye en Emilie Claessens veel tegenspoed heeft gekend. Desalniettemin hebben ze ervoor gezorgd dat de voornaam Miel (Emile) in de familie (en daarmee minstens ook een beetje in Wijnandsrade) gemeengoed is geworden. Emilie zou haar voornaam immers niet alleen aan haar oudste zoon Emile L'Ortye (1875-1897) meegeven, maar bijvoorbeeld ook aan haar neven Emile Vaessen (1880-1896) en Emile L'Ortye (1883-1954)⁴⁰, aan haar achterneven Miel L'Ortye (1923-2009)⁴¹, Miel Coenen (1924-2004)⁴² en Miel Steins (1937)⁴³ en aan haar achterachterneven Emiel Gerards (1959)⁴⁴ en Emiel Steins junior (1969). Een aardige erfenis toch? Zeker voor (van) iemand die weinig of niets (meer over) had!

Jos. L'Ortye

(pastoor)

39 J. L'Ortye/H. Hanssen: Vijf eeuwen L'Ortye (z.j.) blz. 141-142

40 gemeentesecretaris van Wijnandsrade

41 drogist te Heerlerheide

42 gemeenteambtenaar, tevens koster-organist te Wijnandsrade; vgl. In Memoriam Miel Coenen 1924-2004 in Bulletin Wijnandsrade 23(2004)nr.33, blz. 1637-1639

43 landbouwer te Wijnandsrade (Vink)

44 carnavalsprins van Wijnandsrade (CV "De Veldkretzers") 1979

Eerste Heilige Communie

Groep 4 Basischool St. Stefanus op Hemelvaartsdag 13 mei 2010

1. Sofie Vermeer; 2. Arnoud Kooiman; 3. Jill Bruls; 4. Amy Coenen; 5. Lianne Dautzenberg; 6. Esmee de Jong; 7. Iggy Vermeer; 8. Anne Willems; 9. Laura Moonen; 10. Femke Smeets; 11. Hailey Reuleaux; 12. Kristof Kooyman; 13. Amy Stevens; 14. Julie Luyten; 15. Sidney Burns; 16. Max Meevis; 17. Juul Starmans; 18. Renzo Bego.

De communicantjes van 2010

De droomstoomtrein: een doorslaggevend succes

Op 17 juli 2009 nam juffrouw Riek (Meijers-Arts) afscheid van het onderwijs en van haar St. Stefanusschool. Bij gelegenheid daarvan verscheen 'De droomstoomtrein'; een gevarieerde en rijk geïllustreerde dichtbundel, waaraan alle leerlingen van de school hebben meegewerkt. Met de opbrengst van 'De droomstoomtrein' wilden jufvrouw Riek en de St. Stefanusschool een steentje bijdragen aan de bouw van een eenvoudig kindertheater in een van de sloppenwijken van Soweto. Een voornemen dat meer dan geslaagd mag worden genoemd. Het initiatief van de Stefanusschool en van Riek Meijers – de motor achter dit project – is een doorslaggevend succes geworden! Negen maanden na de start van de verkoop van de bundel kon met de nodige trots de balans worden opgemaakt. Onlangs mocht een delegatie van de school in Zwolle een cheque van maar liefst € 3.800,- aan het bestuur van de Herman van Veen Foundation overhandigen, die dit sympathieke project het komende jaar in Soweto uit de grond zal gaan stampen. Als kroon op haar mooie initiatief zijn Riek Meijers en haar man Hein

Het aanbieden van de opbrengst van de dichtbundel (foto Hein Meijers)

op zondag 30 mei in Soest bij Herman van Veen thuis op visite geweest. Een korte sfeerimpressie van dat bezoek, opgetekend door 'juffrouw Riek': *'Het was een bijzondere dag. Er waren zo'n veertig mensen, die allemaal op de een of andere manier betrokken zijn bij de 'rechten van het kind'. Herman zelf heeft een boeiend betoog gehouden, waarin hij pleitte voor meer bekendheid voor de 'rechten van het kind'. Hij is met name pleitbezorger voor de verwerking van die rechten in de grondwet van de Europese landen. De ontwerp Europese Grondwet, die door een aantal landen nog niet is geaccepteerd en dus ook niet is ingevoerd, bevatte wel bepalingen over de 'rechten van het kind'. In Duitsland is men bezig een grondwetartikel op te stellen. Dat wil Herman van Veen dus ook in Nederland. Een van de gasten was hoogleraar kinderrechten aan de universiteit van Groningen. Zij kon precies aangeven hoe het wereldwijd zit met de 'rechten van het kind'. Kortom: een heel inspirerende dag in de prachtige tuin van Herman van Veen. (Hij had zelfs nog even het gras gemaaid, zodat het er netjes bij lag).*

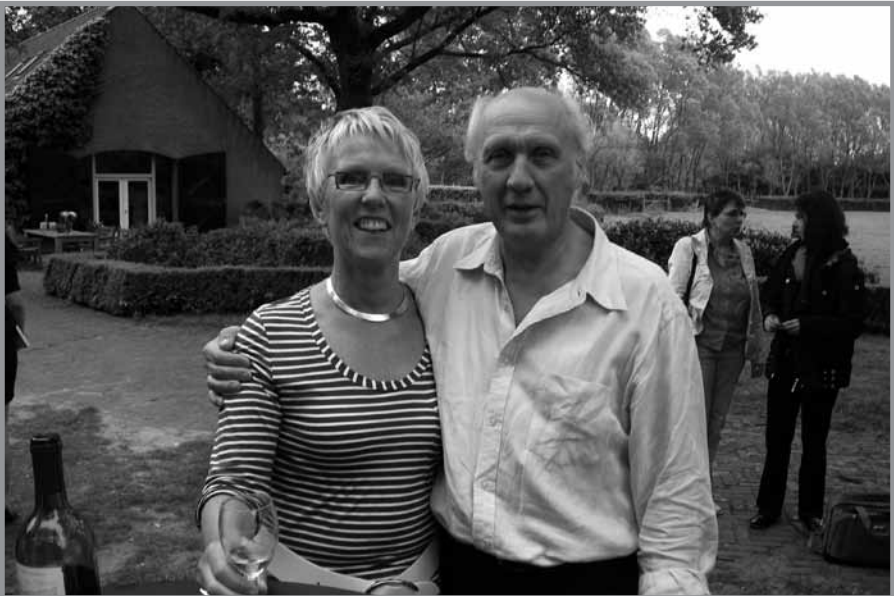

Het aanbieden van de opbrengst van de dichtbundel (foto Hein Meijers)

Tijdens de discussie, toen er gesproken werd over initiatieven, kwam onze bundel ook nog even langs! We hebben daarbij de ontwikkelingen gezien van de bouw van het kinderwerktheater in Soweto, waar de opbrengst van onze bundel naar toe gaat. Over ongeveer een jaar hoopt men het theater gebruiksklaar te hebben’.

Zolang de voorraad strekt is ‘De droomstoomtrein (St. Stefanus op het poëziespoor)’ nog te koop. En wel op de volgende adressen: ‘t Stübke en Chateau Gilbert in Wijnandsrade, kantoorboekhandel Clae-sens en sportschool Gitek in Nuth, the Readshop in Hoensbroek, kledingzaak Angels in Heerlen en de boekhandels Selexyz en de Tri-bune in Maastricht (verkoopprijs € 9,90, ISBN 978-90-9024414-3).

Wiel Oehlen

Riek Meijers samen met Herman van Veen (foto Hein Meijers)

Rectificaties en aanvullingen

Mgr. Dalhoff

De rectificatie heeft betrekking op een fout in het boek “Wijnandsrade BinnensteBuiten”. Op pagina 295 staat in regel 7 de naam van Mgr. Dalhoff S.J. die bisschop van Calcutta zou zijn geweest. Uit nieuw informatie blijkt dat dit onjuist is. Mgr. Theodore Dalhoff S.J. (1837-1906), geboren in Echelpoeten, was van 1891 tot zijn dood in 1906 aartsbisschop van Bombay. Hij was in 1896 en in 1901 op bezoek bij zijn ordebroeders, die verblijf hielden op het kasteel van Wijnandsrade.

Missies

In Bulletin Wijnandsrade, nr. 3 (1983), pag. 63 en 64 wordt de restauratie van het missiekruis, dat aan de achterzijde van de kerk, tegen de buitenkant van de absceis is opgericht en dat herinnert aan een missie van de parochiegemeenschap, beschreven. Hierop zijn de volgende aanvullingen te doen.

Een volksmissie is een meerdaagse, systematische reeks van preken, instructies, oefeningen en plechtigheden met het doel het godsdienstig en zedelijk leven in een parochie te verbeteren, te vernieuwen, te bevestigen en te verdiepen. Vanaf de tweede helft van de 19e eeuw werden deze zogenaamde parochieretraites gehouden en kwamen er paters redemptoristen of minderbroeders om gedurende een week tot tien dagen intens huisbezoek te houden en kerkdiensten te leiden. Door de vernieuwing van het Tweede Vaticaans Concilie in de jaren '60 van de 20e eeuw is het accent meer komen te liggen op de eigen verantwoordelijkheid van de gelovigen en hebben er geen volksmissies meer plaatsgevonden.

Inderdaad heeft de oudst bekende volksmissie in onze parochie plaatsgevonden in maart/april 1854 tijdens het pastoraat van Joannes Franciscus Hoelen. Deze missie werd geleid door de redemptorist pater M. van der Linden C.S.R. Aanvankelijk werd rondom het kruisbeeld een sierlijk kapelletje opgericht, dat destijds zo'n 200 gulden kostte. Maar

dat werd in 1882 weer geruimd, omdat toen geschilderde glasvensters (glas-in-lood) werden aangebracht in het koor. Tegenwoordig beschermt een eenvoudig dakje het uit de 16e eeuw stammend houten kruisbeeld. Eerder hebben wij een citaat gegeven van wat de dichter/schrijver Bertus Aafjes van dit kruisbeeld vond. Hij schreef daarover in "Limburg, dierbaar oord" (pag. 171).

Dit beeld komt oorspronkelijk uit de St. Martinuskerk te Venlo. Destijds was daar Joannes Hubertus Joseph Drummen kapelaan van 1848-1866. Hij was in 1822 geboren in Voerendaal, maar zijn broer Louis, die later burgemeester in Wijnandsrade werd, woonde op de hoeve in Laar. Joannes werd later pastoor in Buggenum, waar hij in 1877 overleed. Toen in Wijnandsrade na de Missie van 1854 geen geld was om een kruisbeeld te bekostigen, dat deze volksmissie in herinnering hield, heeft kapelaan Drummen het beeld van de kerkzolder meegenomen naar Wijnandsrade, waar het vanaf 3 april 1854 aan de kerkmuur hangt. Ter gelegenheid van deze oprichting werd een akte opgemaakt, waaraan een aflaat werd verbonden. Deze akte luidt ongeveer vertaald⁴⁵:

Oprichting van het Missiekruis
aan de buitenkant van het Koor van de kerk
van Wijnandsrade

Ondergetekende, priester van de congregatie van de Redemptoristen, getuigt: dat ik op 9 April 1854 het zogenoemde Missiekruis heb gezegend en opgericht, en er de kwijtscheldingen aan heb verbonden waarvoor wij op 17 Maart 1851 van de Heilige Stoel toestemming hebben gekregen om ze aan dat soort kruisen te verbinden, namelijk: Vergiffenis die zal blijven duren:

300 dagen, die de gelovigen recht geeft op de hulp van Christus, en die de gelovigen zo vaak kunnen krijgen als zij vóór die kruisen 5 Pater Nosters en Ave Gloria ter gedachtenis aan de wonden van de Allerheiligste Heer, althans met berouwvol hart en met eerbied, hebben opgezegd. 7 jaar kunnen zij vergiffenis krijgen die, althans met berouwvol hart en met eerbied, voor genoemde kruizen 7 Ave's ter ere van

⁴⁵ Deze akte is in het Latijn opgenomen in de parochiekroniek. De vertaling is van Joke Gehlen-Springorum.

de Zeven smarten van de gezegende maagd Maria hebben opgezegd. Volledige (vergiffenis) die de gelovigen recht geeft op de hulp van Christus op de dag van oprichting van voornoemd Kruis en op de verjaardag van die oprichting of op de eerstvolgende Zondag kan worden verkregen, als zij zoals boven met oprecht berouw hebben gebiecht en verkwikt door de heilige communie het kruis alsook een andere kerk of openbare gebedsruimte hebben bezocht, en daar gedurende enige tijd hebben gebeden.

Volledige vergiffenis, die de gelovigen recht geeft op de hulp van Christus, onder dezelfde voorwaarden die genoemd zijn onder 3, op de feestdagen van het vinden en de oprichting van het allerheiligst Kruis, of op de eerstvolgende Zondagen van de aanvang van de Vespers tot aan zonsondergang, kan worden verkregen alleen op de 2 voornoemde dagen.

Ook gaf Zijne Heiligheid toestemming dat zij die geloven in Christus de vergiffenis, vermeld onder nr. 1 en 3, ook als ze ziek zijn, kunnen krijgen, als zij godsdienstig gebruiken en andere vrome werken door de biechtvader op te leggen, hebben volbracht.

Naar eer en geweten heb ik deze getuigenverklaring eigenhandig ondertekend.

Gegeven op 9 April 1854 M. van der Linden C.S.S.R.
met als getuige J.F. Hoelen pastoor van deze plaats.

Van 19 tot 29 januari 1895 vond weer een H. Missie plaats onder leiding van paters redemptoristen, te weten pater Luypen C.S.S.R. en pater Brandouw C.S.S.R. en onder het pastoraat van Jan Adolph Beckers. Deze scheef, dat de Missie “met het beste gevolg en tot aller voldoening afliep”.

Een jaar later, van 26 januari tot 3 februari 1896, werd de vernieuwing van de H. Missie gegeven door paters Redemptoristen van Wittem, pater Luypen en pater Boosten. De pastoor tekende op: “Deze liep, God zij dank, even goed af als de H. missie en wegens het uiterst gunstige weder met nog meer volkstoeloop als het vorige jaar. Gedurende de Missie bewees zich als zeer doelmatig de verandering aan de sacristie,

waaraan thans een uitgang naar buiten verschaft is. Dit kostte ongeveer 22 gulden.”

In 1906 werd van 6 tot 8 december een driedaagse oefening gehouden

J. M. J. Fr.

Gedachtenis aan de H. Missie
gegeven door de Eerw. Paters Minderbroeders te Wijmandrade, 23–31 Mei 1908.

1. Red uwe eenige onsterfelijke ziel. Eenmaal verloren, eeuwig verloren.
2. Daarom vergeet nooit, noch des morgens, noch des avonds, uw gebed, ten bid, zoo mogelijk gezamenlijk, dagelijks het rozenhoedje.
3. Denk dikwijls aan de uitersten en bid elken dag één «Onze Vaders» ter eere van den H. Joseph voor een zaligen dood en 3 inaal «Wees Gegroets» ter eere der zuiverheid van Maria.
4. Woon zoo ge kunt dagelijks het H. Misoffer bij; nader wekelijks, ten minste zooveel mogelijk tot de H.H. Sacramenten. Heilig de Zon- en Feestdagen.
5. Vlucht de vuilsprekers, uwe tong heet, zoo dikwijls den Heiland gedragen! De verleider is een bondgenoot van Satan en een moordenaar der ziel.
6. Jongeling, jongedochter, begin geen verkeering zonder vooruitzicht op een spoedig en goed christelijk huwelijk; verkeer nooit met personen van een ander geloof. Vlucht de naaste gelegenheid tot zonden. Ouders waakt over uwe kinderen.
7. Vernieuw dikwijls uwe goede voornemens. De handen-bij het werk, het hart bij God.

O, lieve Jesus, geef dat wij volharder, in het goede ten einde toe. Lieve Moeder Maria, bid voor ons.

STICHOEDERKUNDE-VERENIGING-RODRASS, 2

(uit het archief van de heemkundevereniging)

TER HERINNERING AAN DE H. MISSIE

gепрекед door de WelEerw. Paters Redemptoristen A. Welling en J. Vredeveldt in de kerk van den H. Stephanus te Wijmandrade van 21–31 Januari 1909.

De ziel verloren, alles verloren; vlucht dus de zonde en alle gelegenheid tot zonde.
Niet genoeg is het te beginnen: wees getrouw tot in den dood.

Het gebed en de H.H. Sacramenten van Biecht en Communie met den eeredienst van Maria zijn de krachtigste middelen ter volharding.

Woon zooveel mogelijk dagelijks de H. Mis bij; bid 's avonds met elkander het Rozenhoedje.

Wordt lid van godsdienstige en katholieke-sociale verenigingen.

Neem nu en dan deel aan een gesloten retraite.

Echtgenooten, Uw huwelijk is heilig – zorgt deze heilige verbintenis op gezamenlijk wijze te scheiden.

Ouders, Uw hoogste plicht is de katholieke opvoeding uwer kinderen.

Jongelieden, bidt voor uw levensstaat en bedenkt steeds, dat een zondige verkeering nooit tot geluk brengt.

Kinderen, weest gehoorzaam aan uw ouders, als aan God zelven.

Gebet tot O.L. Vrouw van Altijd-durenden Bijstand.
O Maria, Moeder van Altijd-durenden Bijstand, nogmaals dank ik U voor alle genaden der H. Missie. Mocht ik toch in het goede volharder. Met vertrouwen neem ik toeh U mijn toevlucht. Verwerf mij een aelmeedige Biecht tot Jesus en de genade der eindvolharding.

Godenk het Missiekruis.

Bid dikwijls voor het Missiekruis een Onze Vader, Wees Gegroet en Eer aan den Vader.

(All. v. 5 jaren.)

O.L. Vrouw van Altijd-durenden Bijstand, bid voor ons.

(uit het archief van de heemkundevereniging)

door pater Philibertus van het klooster der Franciscanen te Maastricht. Pastoor Arnoldts schreef hierover: “Deze oefening liep met het beste gevolg af. Vooral werd zij bijgewoond door jongelingen en mannen. Op zondag 9 december werd bij de sluiting de vereniging “Eer en Deugd” opgericht, waartoe 27 jongelingen van 16 tot 30 jaren oud, toetraden. Bij deze gelegenheid werd door de eerwaarde pater het scapulier⁴⁶ aan 75 kinderen/jongelingen en jonge dochters opgelegd.” Van 23 tot 31 mei 1908 vond opnieuw een H. Missie plaats. Ditmaal

⁴⁶ Een scapulier is van oorsprong een schouderkleed, door leden van sommige kloosterorden over borst en rug over het habijt gedragen. Later werd dit scapulier in verkleinde vorm door leken onder de gewone kleren over borst en rug gedragen. Het zijn in dit geval twee vierkante lapjes verbonden door schouderlinten in de kleur van de orde bij wie men zich wenste aan te sluiten. Onder Paus Pius X (1903-1914) werd toestemming gegeven de lapjes te vervangen door een medaille, waarop attributen van de betrokken orde staan afgebeeld.

onder leiding van de paters Franciscanen Hugo en Philibertus uit Maastricht. Pastoor Jos. Arnoldts noemde de missie uitmuntend geslaagd. Door de eerwaarde paters werd gewezen op de frequente communie en het bijwonen van het catechetisch onderwijs op zondag. Ook werd een opwekkend woord gericht tot de leden van “Eer en Deugd”.

In de maand mei van 1917 werd gedurende zeven dagen de vernieuwing van de Missie gehouden door pater Polycarpus van Schaik OFM uit het Minderbroederklooster te Maastricht en pater Justinus van Weert. Dat betekent, dat er in 1916 een H. Missie moet hebben plaatsgevonden, maar daarvan konden wij geen aantekening vinden. Pastoor Noel Pijls schreef dat “deze vernieuwing evenals de Missie uitstekend geslaagd was. Bij deze gelegenheid werd de plechtige processie van 56 vrouwen en 18 mannen gehouden van de Derde Orde, die bij de vorige missie door de paters Minderbroeders was opgericht.”⁴⁷

Begin mei 1926 werd met goed gevolg en algemene deelname van de parochianen een H. Missie gehouden door de paters Barnabas Thewissen en Justinus uit Venlo. Een jaar later, in mei 1927 vond de vernieuwing plaats onder leiding van de paters Victorius Beckman uit Maastricht en pater Justinus⁴⁸ uit Venlo. Met een plechtige processie en toewijding van de parochie aan Allerheiligst Sacrament werden de oefeningen gesloten.

Van 28 mei tot 4 juni 1932 werd de missie gehouden door paters Minderbroeders-Conventuelen, die sinds 1928 op het kasteel een seminarie “Christus koning” hadden opgericht. Pater gardiaan uit Brussel Van Rhijn en pater Delgeyer, rector te Kaalheide hebben verschillende oefeningen geleid. Met een plechtige processie en Maria Predikatie aan de Kapel van Maria van Altijddurende Bijstand op de Vink (die in 1930 was opgericht) werd de Missie afgesloten. Tevens werd een schilderij

⁴⁷ Er is een aantekening dat de oprichting van de Derde Orde van den H. Franciscus geschiedde door de paters Sigismondus Weghuis OFM en Polycarpus van Schaik OFM op 22 mei 1916 na bekomen licentie door de bisschop van Roermond mgr. L. Schrijnen en dat er alhier toen 95 leden werden ingekleed.

⁴⁸ Het is niet zeker dat het dezelfde pater was, omdat het handschrift van pastoor Pijls op dit punt nagenoeg onleesbaar was.

van de H. Alphonsus van Liguori, patroon van de broederschap gewijd. Dit schilderij is nog in de kapel op de Vink aanwezig.

Van 21 tot 31 januari 1939 H. Missie door de paters redemptoristen A. Welling C.Ss.R. en J. Vredevelde C.Ss.R. Pastoor Peerboom schreef hierover in de parochiekroniek: "Deze H. Missie is zeer goed geslaagd, dank aan de vurige gebeden in de dagen van voorbereiding en aan de uitstekende leiding der eerwaarde paters in de schoone dagen der H. Missie." De toewijding aan de Maria stond in deze Missie centraal.

Pas na de oorlog werd door pastoor Deckers een nieuwe Missie georganiseerd. Deze vond plaats van 16 mei tot 26 mei 1947 onder leiding van de paters Franciscanen Bernward 's-Gravendijk OFM (geb. 1913) en Randulf Renirie OFM. De missie was buitengewoon geslaagd. Zij begon op vrijdagavond, waarbij de missionarissen in processie werden ingehaald. De openingspreek stond onder het motto "Orde en Wanorde". Een niet onbegrijpelijk onderwerp in de naoorlogse tijd. Vervolgens werden er op elke dag missen gelezen en conferenties gehouden voor verschillende doelgroepen, zoals schoolkinderen, jongens en meisjes van 13-17 jaar, verloofden en ongehuwden en gehuwde mannen en vrouwen. Er waren morgen- en avondroefeningen en biechthoren. Op Zondag was het Pinksteren en kon men zo ongeveer de gehele dag in de kerk terecht. En wat te denken over de oproep: "Men wordt verzocht 's avonds om 6 uur by het luiden der Zondaarsklok met het huisgezin neer te knielen en 5 Onze Vaders en 5 Weesgegroeten te bidden voor de bekering der zondaars en het welslagen der H. Missie."

Van 21 tot 29 mei 1955 werd onder pastoor Körner het eeuwfeest van de Missies in Wijnandsrade gehouden (één jaar te laat). De paters Redemptoristen Donker en J. Konings werden met de leiding belast. De pastoor constateerde dat de opkomst goed was geweest.

Op 16 oktober 1960 had de pastoor een gesprek met pater Mooy, Montfortaan over een nieuwe missie en zij kwamen overeen deze half mei 1962 te houden. Maar op 8 augustus 1961 verliet de pastoor de parochie en ging met emeritaat in Maastricht. Zijn opvolger Vincent

DE HEER GEVE U ZIJN VREDE

TER BLIJDE HERINNERING
aan de

H. MISSIE

van 16—26 Mei 1947, in de kerk van
de H. Stephanus te Wijnandsrade,
door de Eerw. Paters Franciscanen
BERNWARD 'S-GRAVENDIJK
en RANDULF RENIRIE

Er is een doel in het menschenleven. Wij moeten naar God. Daar en daar alleen wacht ons het geluk. Bent U daarvan doordrongen? Dan moet U ook leven volgens de richtlijnen, die God ons gaf. Dan moet U Hem erkennen als Uw Heer en Meester en luisteren naar de Kerk, die Zijn Zoon stichtte. Dan moet U de liefde, de reinheid, de rechtvaardigheid eerbiedigen in Uw daden en gedachten. Zo leeft U in vrede, ondanks zorg, ondanks verdriet. Is dat moeilijk? Gebruik dan de middelen, die U in deze Missie zijn voorgelaten. Denk aan Uw dood, en het oordeel, dat U wacht. Vermijd de gelegenheden tot zonde en vooral bid. Kom zo dikwijls U kunt met Jesu's ten Offer en ontvang hem in Uw hart. Een blik op Zijn Kruis zal U steunen in Uw strijd, Uw zwakheid, Uw lijdens.

GEBED

Barmhartige God, ik denk terug aan de zegenrijke dagen der H. Missie. Wat was ik toen met oprechte voorniemens barmhertig. Geef mij nu, vandaag, de kracht om die besluiten in daden om te zetten en bewaar mij voor de zonde.
Moeder Maria, help mij om standvastig te zijn en strijdbaar in het geloof naar het voorbeeld van St. Stephanus, de Patron van onze parochie.

(uit het archief van de heemkundevereniging)

1855 Parochie Wijnandsrade 1955

Euweftest ter Herinnering van de 1ste Missie
gehouden in 1855.

Missie 21 Mei—29 Mei 1955

GOD IS UW HOOGSTE DOEL. Hem dienen Uw eerste levensplicht, red vóór alles Uw onsterfelijke ziel.

VLUCHT DAAROM DE ZONDE en de naaste gelegenheid tot zonde.

HOUD VAST AAN UW H. GELOOF, belijd het onverschrokken en versterk het door een godsdienstig leven.

MAAK OOK UW HUISGEZIN TOT EEN HELIGDOM VAN GOD naar het voorbeeld van de H. Familie van Nazareth. Vergeet niet Uw dagelijkse gebeden, bid samen de Rozenkrans, laat Uw gezin zo mogelijk elke dag vertegenwoordigd zijn bij de H. Mis.

ELFTGENOTEN, heiligt elkander door de heilige beleving van Uw Huwelijk.

OUDERS, voedt Uw kinderen op in de leer en tucht des Heren.

KINDEREN, eert Vader en Moeder als de plaatsbekleeders van God.

JONGENS EN MEISJES, bereidt U waardig voor op Uw levensstaat en bedenkt, dat een zondige jeugd en verkering niet tot een gelukkig Huwelijk brengt.

Gedenk het Missiekruis en bid een Onze Vader, Wees gegroet en Eer aan de Vader.

J. H. Donker en J. Konings, Redemptoristen
W. Körner, Pastoor

(uit het archief van de heemkundevereniging)

Meijs nam de afspraak met de Montfortanen over en deze hielden van 6 tot 27 mei 1962 een, zoals de pastoor het noemde, parochie-retraite. De paters A. Custers en Kl. Mooy namen drie weken hun intrek in de pastorie en hebben zeer ijverig huiswerk gedaan. De pastoor vond het hartelijke priester-collega's. Ook hier werden weer voor verschillende groepen retraites gehouden en werden veel huisbezoeken afgelegd. Ongeveer 96% van de parochianen nam deel aan de Missie. De pastoor gaf aan dat 4% geweigerd had. Zijn conclusie was: "Voorwaar een groot succes!"

Of er na 1962 nog een missie in Wijnandsrade is gehouden, hebben wij niet kunnen nagaan.

O.L.Vrouw van Altijddurende Bijstand

In Bulletin Wijnandsrade, nr. 44 ((2009), pag. 51-54 beschreef pastoor J. L'Ortye de historie van de huidige beeltenis van Maria van Altijddurende Bijstand in onze parochiekerk. Het is goed om de beschrijving van de voorgangers nog eens geven, zoals deze op 16 juli 2008 door mij in "Nuth & Omstreken" is gepubliceerd⁴⁹.

Achter in de kerk van de H. Stephanus te Wijnandsrade hangt een schilderij met de afbeelding van Maria van Altijddurende bijstand. Het hangt daar in een nis sinds eind 1947 toen de kerk vergroot en herbouwd was, nadat tijdens de oorlog een tijdbom het gebouw had vernield. Een milde geefster schonk vlak na de voltooiing van de herbouwde kerk ter verfraaiing van het interieur een mooi schilderij, een icoon, met de beeltenis van Onze Lieve Vrouw van Altijddurende Bijstand. De dankbare bouwpastoor, Jacobus Deckers, hing het schilderij op de bovenvermelde plaats. Het Mariaschilderij werd in Wijnandsrade in de loop der jaren ook middelpunt van een vrome devotie, die stamde uit de tijd van de paters Jezuiten die de Mariaverering alhier op velerlei wijze hadden bevorderd. De parochianen staken bij de beeltenis van O.L.Vrouw menig kaarsje op ter verhoring van hun wensen en smeekbeden. Hoe verwonderd moeten de parochianen geweest zijn, toen zij op zekere dag bemerkten dat het schilderij verdwenen was. Sommigen hadden het eerst niet eens opgemerkt en gewoontegetrouw een kaarsje opgestoken onder de plaats waar voorheen het schilderij had gehangen. Toen men navraag ging doen bij de pastoor, toonde deze zich zeer verbaasd, hij had het schilderij nog niet gemist. Het mysterie van het verdwenen schilderij verspreidde zich als een lopend vuurtje door het dorp. "Wie zou dat gedaan hebben?", was de vraag van de dag en de zoektocht naar het verloren gewaande schilderij hield iedereen bezig.

Achteraf is het raadsel opgehelderd. Het schilderij werd aangetroffen in de H. Hart van Jezuskerk te Rothem bij Meerssen. Hoe het daar was gekomen was toen nog niet duidelijk, maar dat het naar Wijnandsrade

⁴⁹ Zie ook: Jack Jetten, Mariaverering te Wijnandsrade, Bulletin Wijnandsrade, nr. 14 (1994), pag. 569-589, maar voornamelijk pag. 582-584 alsmede: Devotieschilderij was spoorloos verdwenen, Lege plek in kerk in Wijnandsrade, Limburgs Dagblad 29 januari 1954, pag. 2

terug moest wel. Aanvankelijk bestonden er plannen onder de parochianen om de beeltenis van O.L.Vrouw te gaan ophalen, maar de pastoor keurde dat ten strengste af. Wat bleek? Pastoor Deckers was in 1950 overgeplaatst naar Rothem en hij was opgevolgd door pastoor Antonius Körner. Uiteraard was de huishoudster Mej. Dumont met de pastoor meeverhuisd en zij bleek de milde geefster van het schilderij te zijn geweest. Klaarblijkelijk was zij van mening dat zij het schilderij uit sympathie voor de pastoor had geschonken en daarom vond zij het niet juist om het schilderij in Wijnandsrade te laten hangen. Het schilderij moest de pastoor volgen, waar hij ook ging.

Het duurde tot eind 1953 voordat de huishoudster haar voornemen ten uitvoer bracht. Zij was met een bestelwagen het schilderij komen ophalen en had het naar Rothem gebracht, zonder dat het iemand was opgevallen. Pastoor Körner begreep dat hij wat moest doen om de gemoederen in Wijnandsrade tot bedaren te brengen. Die kunnen hoog oplopen als men zich onheus behandeld voelt.

Hij wendde zich tot burgemeester Jos Snijders, die toen pas Godfried Opfergelt was opgevolgd wegens pensioengerechtigde leeftijd. De nieuwe burgemeester schonk een bedrag van 185 gulden voor de aankoop van een nieuwe geschilderde reproductie van O.L.V. van Altijdurende Bijstand bij de Paters Redemptoristen “Nebo” te Nijmegen. Volgens een aantekening van de pastoor, wilde hij daarmee Gods en Maria’s zegen over zijn ambt afsmeaken. “God moge hem zegenen. In hem kreeg Wijnandsrade een diep gelovige en zeer godsdienstige energieke burgemeester”, voegde de pastoor er in zijn kroniek aan toe. Sindsdien konden de parochianen opnieuw in hun vertrouwde hoekje kaarsjes opsteken en bidden tot O.L.Vrouw. Dit schilderij bood daar jarenlang alle gelegenheid toe. Ooit is overwogen om het schilderij in het kerkportaal op te hangen, omdat de vette kaarsenwalm het schilderwerk in de kerk aantastte, maar sinds het kerkbezoek is verminderd, is deze walm afgenomen.

Eind 2008 is dit schilderij door bemiddeling van oud-pastoor Souren vervangen door de schildering van Giovanni Burkhardt uit 1895. Ondanks alle wisselingen is Maria vanaf haar vertrouwde plaats bijstand blijven verlenen en genade voor allen die wonen in Wijnandsrade.

Jack Jetten

Koninklijke onderscheidingen

Karl Gehlen en echtgenote (foto uit het privé archief van de familie Gehlen)

Begin dit jaar mocht plaatsgenoot Karl Gehlen uit handen van burgemeester Hubert Vos de koninklijke onderscheiding Lid in de Orde van Oranje Nassau ontvangen. Karl Gehlen viel deze eer te beurt naar aanleiding van zijn vele verdiensten voor de dr. Harrie van den Brekel Stichting, die gedurende enkele tientallen jaren ontwikkelingshulp verleent in Malawi en voor zijn inzet voor de Lions Club Hoensbroek-Brunssum, die hij in 1982 heeft opgericht.

Mien Martens

Bij gelegenheid van Koninginnedag werd de in Wijnandsrade geboren (en in Hulsberg wonende) Mien Martens-Bruls gedecoreerd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau. Zij heeft deze hoge onderscheiding te danken aan haar vele verdiensten voor drumband (eerder jeugd-schutterij) St. Rochus uit Hulsberg en voor haar jarenlange inzet voor ouderen en als collectant voor diverse liefdadigheidsinstellingen.

Leo Steins (foto Marcel van Hoorn)

Op zaterdag 5 juni ontving Leo Steins, tijdens het kasteelconcert van de Koninklijk Erkende Fanfare St. Caecilia, uit handen van burgemeester Hubert Vos de versierselen verbonden aan de koninklijke onderscheiding Lid in de Orde van Oranje Nassau. Leo heeft zijn lintje verdiend naar aanleiding van het vele werk, dat hij sinds 1965 als een van de steunpilaren van de fanfare heeft verricht.

Heemkundevereniging Vrienden van Wijnandsrade

Opggericht op 22 december 1981 als de stichting Vrienden van Wijnandsrade
Sinds 1994 notarieel geregistreerd als een heemkundevereniging

Website: www.vriendenvanwijnandsrade.nl

Dagelijks bestuur

Voorzitter: Wilfried Dabekaussen (045 – 524 13 20)
Vice-voorzitter: Jack Jetten (045 – 524 11 35)
Secretaris: Wiel Oehlen (045 – 524 48 98)
Penningmeester: Rein Krikke (045 – 565 01 21)
Ledenadministrateur: Ria Marell (045 – 524 51 67)

Algemeen bestuur

Thei Bindels (045 – 524 30 08)
Marjan den Boer-Bloebaum (045 – 524 41 32)
John Bruls (045 – 524 38 57)
Hub Gerards (045 – 577 87 12)
Arnold de Haas (045 – 524 43 72)
Jan Jansen (045 – 524 26 96)
Jean Loog (045 – 850 72 56)
Henk van Malkenhorst (045 – 524 23 44)
Math Marell (045 – 524 17 05)
Jos L'Ortye (045 – 524 12 08)
Esther Steins (06 – 23 45 49 19)

Erevoorzitters

Frans Cortenraad,
Jan Jansen

Ereleden

J. Berger, H. Beckers, H. Binderhagel, Martin Bless, T. Bloebaum-Habets, E. Coenen-Vaessen, G. Cox, J. Habets, J. Jetten, T. Kickken-Senden, J. Luijten, H. van Malkenhorst, M. Marell, Z. Marell, Z. Meessen, J. en A. Pijsls-Emonds, C. Rutten, A. Teheux, J. van der Zee

'Bulletin Wijnandsrade' verschijnt twee keer per jaar. Een abonnement kost minimaal € 7,50 per jaar (de meeste leden betalen spontaan een hoger bedrag). Wij gaan ervan uit dat de leden die 'Bulletin Wijnandsrade' per post ontvangen dit bedrag spontaan zelf verhogen.

Bulletin Wijnandsrade, ISSN-nummer: 1574 – 2245